

ŠTEVILKA 2
LETNIK I
Petek
6. 3. 1992
CENA 50 SLT

Poštnina plačana pri pošti
69240 LJUTOMER

KLOPOTEC

MLEKOPROMET
LJUTOMER P.O.

NEODVISNI ČASOPIS PRLEKIJE

GIBINA - BUNKER OSTAJA

VOLITVE 1990 - 92

NAGRADNA KRIŽANKA - BOGATE NAGRADE

MAG. MILAN LOVRENČIČ:
... POTREBNIJE JE NOVA ZNANJA

IME NAŠEGA ČASOPISA

Ena pomembnih stvari vsakega časopisa je in njegove celostne podobe je seveda tudi ime. S tem, pokazalo se je, nemalim problemom, smo se morali spopasti tudi sami, ko smo začeli pripravljati časopis Prlekije, torej časopis Prlekov za Prleke.

Iskali smo predloge, nasvete, spraševali za mnenja. Izmed številnih predlogov je bilo končno izbrano ime KLOPOTEC. Večina v časopisnem svetu je bila za ta predlog, številnim je bil predlog všeč in nekateri smo se že kar poistovetili z njim. Ko je bila prva številka tik pred izidom, pa smo začeli dobivati tudi drugačne namige - pomisleke, nestrinjanja, pobude za vnovičen premislek, tudi nekatera izrazita odklanjanja. Pa smo tam, boste rekli. Trije Prleki se med seboj ne morejo dogovoriti o ničemer, še o tem ne (po Prešernu) ali se pravilno (po prleško) reče cācāk ali cēcēk (ali morda kaj tretjega).

Zato je bilo predlagano, naj o imenu odločijo bralci sami. Če vam je zdajšnje ime všeč in ste ga sprejeli kot sinonim za prleški časopis, smo zelo veseli, če pa vam ni preveč pri srcu in veste za boljši predlog, čakamo vašo pomoč. Na petnajsti strani bomo tri številke zapored objavljali kupon-glasovnico za izbiro imena našega časopisa. Prosimo vas, da glasovnico izpolnite, nalepite na dopisnico in pošljete na naš naslov. Čeprav vemo, da so okusi različni in da se čisto poenotiti ne moremo, bomo zbirali vaše predloge, vsakega skrbno preučili, pretehtali in se na koncu odločili. Izbrali bomo najbolj množičnega ali najboljšega (najizvirnejšega), ki pa mora izpolnjevati nekaj zahtev, ki smo jih mi poskušali z imenom KLOPOTEC izpolniti. Ker gre za lokalni časopis (ožje gledano pokrajina Prlekija - občine Gornja Radgona, Ljutomer, Ormož; malo širše pa

še preostali del Slovenskih goric) naj ime vsebuje značilnost pokrajine, sicer pa naj bo kratko, jedernato, seveda slovensko, zlahka izgovorljivo in vsem razumljivo. Zajemalo naj bi zemljepisne, etnološke in morda celo zgodovinske značilnosti pokrajine. Ker je bistvo vsebinske zasnove našega časopisa njegova raznolikost, zajemanje kar največ področij življenja in dela tega dela Slovenije, naj bo tudi ime splošno. Zaenkrat Klopotec ne more biti Finančni vestnik, saj ne piše samo o finančah. Morda vam delo olajšamo, če vam damo nekaj namigov: **glede dolžine imena** (ena beseda se nam je zdela idealna, saj je z njo najlažje »rokovati«; Kmečke in rokodelske novice so sicer simpatično ime, a ti uide avtobus, preden ga izgovoriš), **glede pokrajinske značilnosti** (Situla ali Steček sta lahko zanimivi imeni, a jih je treba, kolikor nam je znano v tem okolju šele odkriti), **glede slovenskega imena** (slišali smo tudi drugačne predloge, kar svetovne, a se nam zdi, da Slovenci ne bi bili navdušeni nad Kleine Zeitung, z vsemi drugimi izpeljankami; lahko pa dodamo, da bi bilo morda dobro razmisliti o kaki skrbno izbrani narečni besedi - te se zaenkrat otepamo za vsako silo) in navsezadnje še **glede pridevnika prleški**, ki najbrž vsakemu hitro pride na misel. Mi smo se mu skušali izogniti, saj so vsi slovenski lokalni časopisi znani po lokalnih prisdevnikih, kar po eni strani ni prav nič izvirnega, po drugi strani pa prihaja do tragikomičnih zadev. Dolenjski list ne ve, kje so meje Dolenjske, Pomurski vestnik o polovici Pomurja ne reče ne bele ne črne, itd. Naj bo dovolj. Čakamo vaše predloge. Glasujete lahko tudi za že obstoječe ime. Po končanem roku za pošiljanje glasovnic, bomo najboljše predloge objavili in nagradili.

POPRAVEK IZ 1. ŠTEVILKE

V 1. številki Klopotca se je ob številnih manjših (tipkarskih) napakah zgodila ena večja. V VINARSKEM KOTIČKU je med koncem drugega in začetkom tretjega stolpca izpadel kar lep del besedila. Kriv je računalnik. Očitno tudi ti niso, kar naj bi bili.

Zaradi lažjega razumevanja besedila objavljamo manjkajoči del s celim odstavkom, v katerega spada.

»Raznolikost slovenske pokrajine s tako različnimi podnebnimi in tabnimi vplivi, različnimi sortami in pogoji pridelovanja, omogoča pridelati številna kakovostna in vrhunska vina. Kljub velikemu napredku sodobne znanosti in tehnologije, pa pomeni tradicija pridelovanja in nege še vedno v sodobnem svetu tudi jamstvo kvalitete. Prav tradicija daje poseben pomen štajerskemu vinarstvu s poudarkom na kvaliteti ljutomerskih vin.

Na temelju etnoloških dejavnikov, ugodnih za rast in razvoj vinske trte, so slovenska vinorodna območja razdeljena v tri rajone:»

Avtorici in bralcem se za neljubo napako iskreno opravičujemo.

Uredništvo

KLOPOTEC je informativno-politični časopis za Prlekijo. Izdajatelj: Credo, Ljutomer d.o.o.. Priprava za tisk in tisk: Papirgrafika, Maribor. Glavni in odgovorni urednik: Bojan Pintarič. Časopisni svet: Maksimilijan Gošnjak (predsednik), Duško Prelog, Nataša Šumak, Alenka Žnidaršič, Franc Lubi, Vlado Hanžel, Darko Štraki. Tehnični urednik in lektor: Miran Koritnik. Naslov uredništva: Prešernova 7, 69240 Ljutomer (stavba Prlekije), telefon: /069/81-028 int. 27, telefax: /069/81-854. KLOPOTEC izhaja štirinajstdnevno, praviloma ob petkih. Cena posameznega izvoda je 50 SLT, trimesečna naročnina (šest številke) 300 SLT (za tujino 10 DEM, 8 USD, 70 ATS). Plačilo po prejemu računa nakažite na žiro račun 51930-601-16182 ali devizni žiro račun pri Ljubljanski banki 76646/1 (za Credo, Ljutomer).

Naročila, oglase in druge objave sprejemamo v uredništvu. Uradne ure: vsak delavnik od 8. do 10. in od 12. do 14. ure.

Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo. Fotografija na naslovnici: Fašenk v Lotmerki (foto: Slobodan Genov)

Po mnenju ministrstva za informiranje Republike Slovenije št. 23/65-92, izdanega februarja 1992, sodi Klopotec med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

NAŠ POGOVOR

Intervju: Mag. MILAN LOVRENČIČ

PRLEKIJA POTREBUJE LE NOVA ZNANJA

»Svojemu kraju lahko pomagamo le z novimi, svežimi znanji, ki si jih je treba pridobiti po svetu,« pravi mag. Milan Lovrenčič, direktor Centra za gospodarsko svetovanje v Ljubljani, s srcem pa še vedno v svojem domačem kraju, v Prlekiji.

Kako pride gospodarstvenik do takega poslovnega uspeha kot ste prišli vi?

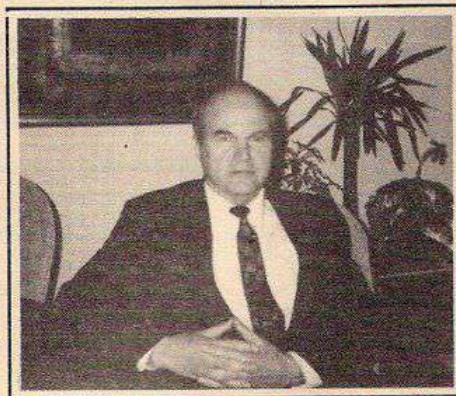
»Moje načelo je bilo vedno delati pošteno, po načelu naravnega prava. Tudi sam sem včasih kršil zakone, a le vsebinsko, nikoli formalno. Nekoč je bilo na primer, prepovedano, da bi si podjetja med seboj izposojala denar. Kot pa vemo, se kapital mora oplojevati, mora ustvarjati obresti, po drugi strani pa je v plansko gospodarstvo bilo postavljeno stališče, da podjetja ne smejo gospodariti s svojimi sredstvi, ker je to stvar banke. Banke bodo seveda vedno razmišljale najprej v svojo korist, zato sem takrat predlagal, da bi si podjetja med seboj izposojala denar, s tem, da se realna vrednost denarja obdrži. Tako je nastalo sivo tržišče kapitala.«

Ste v preteklih letih sodelovali oziroma poslovali tudi s Prlekijo ali se je to začelo šele zadnja leta?

»Sodeloval sem z mnogimi kraji, a najmanj s Prlekijo. Moram reči, da sem nekatere posle, ki sem jih imel s Prlekijo, delal z velikim priokusom; ali niso izpolnjevali pogodbenih obveznosti, da ne govorim o poslovni vrednosti oziroma standardih poslovnega obnašanja, ki niso dosegli niti slovenskega nivoja, kaj šele srednjeevropskega.«

Kaj torej pomeni »priti v Evropo«?

»Nam nikamor ni treba iti. Fizično smo v Evropi, mentalno pa še daleč od nje, ker nismo in ne znamo uporabljati evropskih standardov, in to pri delu, poslovnem obnašanju, pri potrošnji, porabi, itd. Občine v Prlekiji so res med slabo razvitimi občinami v Sloveniji, za kar pa ni kriva zemlja. Pri tem moramo govoriti o ljudeh, o njihovem razmišljanju, o njihovem nivoju strokovnega znanja, in na koncu še o vrednotah.«

Mag. Milan Lovrenčič, že vrsto let uspešen poslovnež po vsej Sloveniji, je imel že v preteklosti željo sodelovati tudi s svojim rojstnim krajem oziroma Prlekijo. Prišel je čas, ko je tudi Prlekija pripravljena sodelovati ...

(Foto: Dragica Heric)

Prav ob teh razmišljanjih se vam je verjetno porodila tudi ideja o ustanovitvi fundaciji Akademika Trstenjaka?

»Videl sem, da je v Prlekijo prišla nova generacija, ki nekaj hoče. Na Miklošičevem srečanju, ko sem s sabo v Ljutomer pripeljal tudi Antona Trstenjaka, smo začeli razpravljati, kaj je Prlekija in kaj bi lahko za njo naredili. Prlekiji je treba dati novo znanje. Tako sem predlagal to fundacijo, ki

bi stipendirala posebej nadarjene ljudi, ki bi šli v svet, si tam nabrali nova znanja in ga potem vsaj en del poklonili svojemu kraju. Od njih ne moremo zahtevati, da se materialno vežejo, vem pa, da bodo moralno ostali vezani na Prlekijo.«

Kdo je že vse vložil v Fundacijo?

»Razen tistega, kar smo dobili na sami prireditvi v Radencih 11. januarja, ko smo podpisali dokument o ustanovitvi fundacije, Zveze hranilnic in posojilnic (100.000 DEM) in nekaj podjetij, ki so vložile manjše zneske, ni še vložil nihče. Zdaj bomo vložili še ostali in 10. marca se bo po principu tistih, ki so v fundacijo vložili največ denarja, formirala komisija, ki bo odločala kako se bo denar delil in zbiral kandidate za prejem stipendij. Za študente bo razpis, istočasno pa bo tudi komisija imela odprte oči in sama iskala izjemne talente. Danes vidimo, da bi violinist Kolbl, ki se odpravlja na podiplomski študij v London bil zelo primeren, a mu žal še ne moremo pomagati, ker še ni denarja.«

Ob podpisu tega dokumenta ste se v Radencih zbrali Prleki iz vse Slovenije. Imate taka srečanja pogosto in kje bo naslednje?

»V Ljubljani Prleki nimamo srečanj. Študentje naj bi bili v posamezni regiji nosilci aktivnosti. V Ljubljani so prleški študentje zelo mrtvi. Vem, da so drugi zelo aktivni - primorski, dolenski, belokranjski, koroški ..., Prleki pa kolikor vem, nimajo nimajo niti odbora.

To v Radencih je bilo drugo srečanje Prlekov. Tretje naj bi bilo v Ormožu ali na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, kjer naj bi bili pripravili Promocijo Prlekije in prleškega gospodarstva. Sicer bi pa lahko v sami Prlekiji, na primer Turistično društvo, organiziralo kakšno tako srečanje in nanj povabilo Prleke, živeče povsod po Sloveniji.«

Dragica Heric

KAKŠNA BO USODA MLEKA?

O tem na območnem zboru kmečke zveze proizvajalci in odjemalci

SKZ-LS je imela 16. februarja 1992 v Lukavcih četrti redni občni zbor. Našemu povabilu se niso odzvali vabljeni gostje iz Ljubljane, pač pa so se nam pridružili gostje iz Gornje Radgone, Ormoža in Murske Sobote. Povabili smo tudi direktorje podjetij, s katerimi smo povezani z našo proizvodnjo. Temu povabilu sta se odzvala le gospoda Miro Steržaj in Franc Lubi. Podano je bilo veliko problemov, med temi so najbolj pereči zakon o denacionalizaciji, prijavljanje dohodnine in skupščinsko sprejemanje zakonodaje. Živahna razprava je trajala kar tri ure. Iz te razprave smo zapisali kar precej sklepov. Nekateri, ki so najbolj problematični, bom navedel:

1. Občni zbor se ne strinja z rajonizacijo kmetijske pridelave.
2. Vlada naj regresira izvoz mleka in mlečnih izdelkov, če pa tega ne zmore, naj izda odlok, da bo otrok v šoli ali vrtcu vsaj enkrat, če ne dvakrat tedensko, dobil mleko ali mlečni izdelek za malico. Isto naj velja tudi za vojsko.

3. Regres za kmetijsko gorivo naj bo izračunan na podlagi enega hektara obdelovalne zemlje.

Sklepe smo posredovali na vodstvo naše stranke v Ljubljani.

Jože Slavič

V zvezi s četrtim rednim občnim zborom, ki je bil 16. februarja 1992 v Lukavcih, smo povprašali za komentar direktorja Mlekoprometa iz Ljutomera Mira Steržaja, ki se je občnega zbora udeležil.

K (zgoraj omenjenemu) prvemu sklepu je gospod Steržaj dejal, da bi bilo rajonizacijo težko doseči, ker naj bi bil nižinski del namenjen žitnici Slovenije, živina pa naj bi šla v planine. Kmetje glede tega sklepa niso bili najbolj navdušeni. K drugemu sklepu pa je gospod Steržaj dejal, da ima Slovenija za lastne potrebe 30-40% mleka preveč, na lestvici potrošnje mleka pa smo sploh na samem repu. Delali naj ne bi na

zmanjšano pridelave mleka, vlada bi naj delala na usmerjeni potrošnji, saj smo z novim trgom, novo državo, izgubili dobršen del jugoslovanskega trga, ki je do sedaj požiral 40% viška. Gospod Steržaj pa se osebno zavzema za to, da ne bi omejevali odzema mleka, ampak, da bi težili k večji kvaliteti mleka. Mleko seveda mora odgovarjati pravilniku o higienski neoporečnosti. Če bomo želeli osvojiti evropski trg, potrebujemo tudi evropske pogoje za pridobivanje mleka. To pa pomeni pregled med zemljišči in prostori, kjer se mleko pridobiva.

Na vprašanje, kakšno je sodelovanje s kmečko stranko in obratno, nam je sogovornik odgovoril: »S kmečko stranko imamo po naši oceni zelo dobre odnose in upamo, da bo tako tudi v prihodnje. Tak odnos mora biti prisoten tudi z nečlani te stranke, ki se bavijo z proizvodnjo mleka, kajti to je naša osnovna surovina, ki je prisotna med obema partnerjema. Od nje živimo in prav je, da se skupaj trudimo za kvaliteto in odnose, ki jih taka politika narekuje.«

Generalna izjava direktorja Mlekoprometa najdete na 5. strani našega časopisa.

V. K.

SE BODO MEJE SPREMENILE? GIBINA - BUNKER, RELIGIJA IN POLITIKA

Sporni zaklonilnik na Gibini

Foto: Zdenka Makovec

Po razstrelitvi zaklonilnika v Petišovcih je tudi gibinski bil pripravljen na razstrelitev, toda krajanji so to preprečili.

Gospod Stanko Ivanušič, tajnik krajevne skupnosti, zaposlen na krajevnem uradu Razkrižje, je zadevo komentiral takole: »Do zborovanja je prišlo spontano. Delavci z Geološkega zavoda so prišli že v ponedeljek, toda takrat krajanji Gibine še niso vedeli, kakšen je njihov namen. V torek, ko so luknje bile pripravljene, so krajanji že vedeli, kakšna je usoda zaklonilnika. Zbrali so se ter delavcem Geološkega zavoda preprečili nastavitve eksploziva. V bistvu pa ne gre samo za

zaklonilnike. Ljudje se bojijo, da se ne bi pričele meje spreminjati. V hrvaških časopisih je izšlo že nekaj člankov o tem, da naj bi Gibina, razkrižje, Šafarsko in Veščica pripadali k ozemlju Hrvaške. Argument tega, ki pa je tudi edini pa je cerkev. Kot veste se cerkveni obredi tukaj opravljajo v hrvaškem jeziku le ena maša je vedno v slovenskem jeziku. Prebivalstvo pa je seveda v večini slovenske narodnosti. Konflikti med verniki so se začeli že leta 1965-70, že takrat so verniki bili razdeljeni v dva tabora, prišlo tudi do preteпов. Razprtije so bile tako močne, da je Razkrižje leta 1965-70 tako

rečeno zamudilo v razvoju. Problem je seveda še dandanes, saj je maša še vedno dvakrat v hrvaškem in enkrat v slovenskem jeziku. Po osamosvojitvi Slovenije pa je to versko vprašanje še večje. Krajanji Gibine tega problema sami ne bodo rešili, problem bi morali rešiti zagrebška in mariborska škofija.

Vsi ti razlogi so vodili krajanje, da so začeli podpisovati peticijo, da zaklonilnik ostane tam, kjer je. Če že nima praktične veljave, jim vsaj daje občutek varnosti.

Argumenti krajanov pa so takšni in drugačni!

Zdenka Makovec, gospodinja

»Naša hiša je v vojni za Slovenijo bila zelo poškodovana. Sedaj, ko so zgradili zaklonilnik, mi ta daje občutek varnosti. Kaj pa če do čega pride, kam naj bežijo policisti in cariniki? Vložili smo gore denarja v izgradnjo zaklonilnika, če že

Foto: Viktorija Kolenko

stoji, naj tako tudi ostane. Za mene to ni nič slabega, mnenja pa so seveda različna.»

Naša naslednja sogovornika, gospa in gospod sta želela ostati anonimna v vseh pogledih.

»Za mene zaklonilnik ni samo obramba, meni je to simboličnega pomena. Sploh nismo vedeli, da se bo kaj takega zgradilo. Zdaj, ko je zgrajen, pa naj tudi ostane. Verjetno pa veste, kakšne so težnje s Hrvaške strani in da nam ne dovolijo cerkvenih obredov samo v slovenskem jeziku. Smo sploh Slovenci ali nismo? Nič slabega ne vidim v tem, naj se vidi kje so dokončne meje. Upam, da so dokončne.»

»So strokovnjaki za takšne stvari ne pa, da morajo vaščani reševati probleme. Ko smo že enkrat pri tem ali mislite, da bo Slovenija na tak način prišla v Evropo? Ali tudi Evropa gradi zaklonilnike? Sloveniji niso potrebni nobeni zaklonilniki. Prvo, kar je slabega pri tem, je lokacija. Če so ga že gradili, naj bi ga nekje na skritem mestu ter za širše področje. Koliko denarja je šlo za ta zaklonilnik? Denar smo dali mi, vprašali pa nas seveda niso nič.

Ker nima nobenega pomena in je lahko samo sramota, sem za to, da se poruši, toda ne na naše stroške.»

Besedilo in foto:
Viktorija Kolenko

VOLITVE 1990 - 92

»Bele srajce in kravate mi vas volimo...»

(verzji Zorana Predina, iz pesmi KANDIDATI ZA ČESTITKE)

Kako smo volili v letu 1990?

V pričujočem sestavku vam danes predstavljamo sestavo Skupščine občine Ormož, Gornja Radgona in Ljutomer. Ogleдали si bomo številčnost skupščine po zborih, strukturo družbeno političnega zbora in stranke, ki sestavljajo vladajočo koalicijo - Demos.

SO ORMOŽ

Predsednik SO: Jože Bešvir
Predsednik IS: Vili Trofenik

Zbori SO Ormož:

DPZ	16 delegatov
ZZD	16 delegatov
ZKS	16 delegatov
Skupaj	ima skupščina 48 delegatov.

Struktura DPZ:

DEMOS	10 delegatov
SDP	3 delegat
LDS	1 delegat
SZ	2 delegata

DEMOS občine Ormož:

SKZ - LS
SDZ
SKD

SO GORNJA RADGONA

Predsednik SO: Alojz Vogrinčič

Predsednik IS: Anton Tropenauer

Zbori SO Gornja Radgona:

DPZ (družbenopolitični zbor)
ZZD (zbor združenega dela)
ZKS (zbor krajevnih skupnosti)
LDS (Liberalna demokratska stranka)
SKD (Slovenski krščanski demokrati)
SDZ (Slovenska demokratska zveza) - NDS (narodna demokratska stranka)
SDP (stranka demokratske prenove)
SKZ (Slovenska kmečka zveza) - LS (ljudska stranka)
SZ (socialisti)

DPZ	20 delegatov
ZZD	20 delegatov
ZKS	20 delegatov
Skupaj	ima skupščina 60 delegatov.

Struktura DPZ:

DEMOS	11 delegatov
SDP	4 delegat
LDS	3 delegat
SZ	2 delegata

DEMOS občine G. Radgona:

SKD
SDZ - NDS
SKZ - SLS

SO LJUTOMER

Predsednik SO: Mirko Prelog

Predsednik IS: Ludvik Bratuša

Zbori SO Ljutomer:

DPZ	22delegatov
ZZD	22 delegatov
ZKS	22 delegatov

Skupaj ima skupščina 66 delegatov.

Struktura DPZ:

DEMOS	8 delegatov
SDP	5 delegatov
SKZ - LS	5 delegatov
SZ	3 delegat
Slovenska - obrtno podjetniška stranka	1 delegat

DEMOS občine Ljutomer:

LDS
SKD
SDZ - NDS
Zeleni Ljutomera

Kako bomo volili v letu 1992?

Bomo tokrat podprli Drnovškove liberalce ali Bavčarjeve demokrate?

Stranka, ki bo zmagala na volitvah bo morala poskrbeti predvsem za mandatarja, ki bo vedel in želel prisluhniti gospodarstvu.

B.P.

ANKETA

V LJUTOMERCANI ZADOVOLJNI S KABELSKO TELEVIZIJO

Razpršitev videorekorderjev, kabelske in satelitske televizije nam vsekakor priča, da postajamo vedno večji sužnji vse te tehnike in njenega vedno hitrejšega razvoja. Po drugi strani pa danes živimo v tako imenovani informacijski družbi, v kateri je osnovni pojem informacija.

Ljutomer je kabelsko televizijo dobil pred približno dvema letoma. V anketi o tem, kako so zadovoljni s kabelskimi programi, z internim programom CATV, kvaliteto slike,..., so Ljutomerčani v glavnem odgovarjali pozitivno.

Stanko Kolmanič, upokojenec - »Ni mi žal, da imam kabelsko televizijo. Programi so dobri, slika je tudi dobra, kar pa je verjetno bolj odvisno od samega televizorja. Moti me edino to, da včasih odklapljajo in to ponavadi ob sobotah, ko otroci nimajo šole, risanke na kabelski televiziji pa so jim pravo veselje. Zato podpiram tudi interni program, ki nas obvešča vsaj o nekaterih dogodkih v Ljutomeru.»

Andreja Antolič, študentka - »Študiram v Ljubljani, zato sem bolj malo doma, ko pa sem doma, rada gledam tudi kabelsko televizijo. Tam imaš res vse, saj je tudi kar precej programov, mogoče celo preveč. Interni program je dober, sigurno pa bi lahko bil še boljši. Predvsem me na internem programu motijo slovnične napake, ki jih res ni tako malo.»

Alenka Juranovič, administrativni tehnik - »Ja, imamo kabelsko televizijo, a jo zelo malo gledam. Takrat so zbirali naročila, večina jih je šla zraven, mislim, da za tisti čas še ta stvar niti ni bila tako draga in tako smo šli tudi mi zraven. V veliko veselje pa je tudi otrokom.»

Ljubomir Horvat, učitelj - »Sem iz Šafarskega, kjer trenutno še nimamo kabelske televizije. Po mojem mnenju je tudi ne bomo imeli, vsaj nekaj časa še ne. Pred kratkim smo namreč dobili v kraju telefon in že to je bilo za vaščane zelo draga investicija. Bi pa zelo rad imel kabelsko televizijo, predvsem zaradi

športnih programov na njej. Po drugi strani pa ima le-ta tudi slabe lastnosti, ker se nanjo preveč navežejo otroci, pri tem pa pozabijo na druge stvari.»

Boštjan Kralj, dijak - »S kabelsko televizijo si velikokrat krajšam čas. Največkrat gledam filme. Se mi je pa že zgodilo, da so kar sredi filma prekinili oddajanje. Ne vem kdo je kriv za to, vem pa da se to ne bi smelo zgoditi, da kar naenkrat ni slike. Vedno gledam tudi interni program, v katerem mi manjkajo predvsem mali oglasi, drugače je pa v redu.»

Marina Hvalec, upokojenka - »Za nas starejše, ki nimamo več toliko dela, je televizija tista, ki nam velikokrat krajša čas. Včasih pridejo k meni še kakšne kolegice in si skupaj ogledamo kak film ali kakšno drugo oddajo. Na vseh programih pogrešam mogoče to, da ni niti ene oddaje, ki bi bila narejena prav za starejše, kot je na primer na avstrijskem programu oddaja Seniorensklub.»

Rajko Grantaša, komercialni tehnik - »Smo tik pred vselitvijo

v novo hišo, kjer imamo priključeno tudi že kabelsko televizijo. Prednost le-te je predvsem v širokem izboru programov. Človek to potrebuje, življenje nam narekuje izobraževanje in velik del izobraževanja se da pridobiti preko televizije, ne samo naše, pač pa tudi tuje.»

Dragica Heric

GENERALNA IZJAVA
direktorja
Mlekoprometa Mira
Steržaja glede odzema
mleka in mlečnih
izdelkov ter cene mleka:

»Do sedaj smo še redno odkupovali mleko in ga tudi pravočasno plačevali pa čeprav plačamo mleko neposredno proizvajalcu v 22 dneh, za izdelke, ki jih izdelamo iz tega mleka, pa »kasiramo« komaj po 125 dneh (trdi siri, zorijo najmanj 90 dni).

Trenutna situacija pa kaže na zelo težek položaj, ker je prisoten zelo velik padec kupne moči, istočasno pa je nastopila blokada odzema mleka in mlečnih izdelkov s strani republike Hrvaške. Vse to kaže nakopičenje zaloga v predelovalni industriji mleka in mlečnih izdelkov, kar lahko v kratkem času povzroči tudi omejevanje odkupa. Vlada je o tem obveščena in upamo, da bo pravočasno ukrepala v smeri ublažitve prisotnega težkega položaja tovrstne pridelave.»

V.K.

Ormož V TOVARNI SLADKORJA PREDELALI 56 000 TON SLADKORNE PESE

Tovarna sladkorja Ormož je sredi januarja uspešno zaključila proizvodnjo. Proizvedli so nekaj manj kot 56000 ton sladkorne pese, s čimer pa še vedno ne morejo zadovoljiti več kot 40% slovenskih potreb.

Predelava pese v Tovarni sladkorja Ormož se začne avgusta in traja nekeje do konca leta. Letošnje leto so proizvodnjo morali podaljšati še v mesec januar, zato pa je rezultat toliko bolj uspešen kot prejšnja leta. Z ozirom na 90-dnevno kapaciteto, ki je normalna za evropske razmere, lahko v Tovarni sladkorja Ormož predelajo 36 vagonov sladkorne pese. Letos so predelali kar 47 vagonov sladkorne pese, kar je vsekakor posledica dobre letine. V povprečju je bilo na enem hektarju pridelane več kot 50 ton sladkorne pese. Vsebovala je 14,9 % biološkega sladkorja, iz katerega so na koncu s posebnim tehnološkim postopkom dobili 84,5 % belega kristala.

Kot nam je povedal direktor Tovarne sladkorja Ormož, mag. Vinko Stefančič, je bilo od vse pridelane pese, 40% pridelane v Sloveniji, prav toliko pa tudi na Hrvaškem in 20% na Madžarskem. Letos so prvič uvedli tudi nove pogodbenne odnose, s katerimi je plačilo potekalo v dveh delih, oziroma obrokih. Glede na vsa dogojanja v Sloveniji (in bivši Jugoslaviji) in predvsem zaradi meje, ki je prekinila oskrbo ne samo sladkorne pese, pač pa tudi vrsto drugih pridelkov v Sloveniji, pa tudi glede na inflacijo v oktobru, novembru in decembru ter dvig cen repromaterialov za nova vlaganja, so skupaj z Ministrstvom za kmetijstvo in trgovino in proizvajalci analizirali celoten položaj in prišli do zaključka, da je cene plačil treba revalorizirati. To so tudi storili, medtem ko je cena same sladkorne pese ves čas, od oktobra do decembra, ostala enaka.

D.H.

Radenci CENTER ZA ZUNANJO TRGOVINO NUDI ZNANJE ZA POSLOVNI USPEH

Center za zunanjo trgovino v Radencih je že začel z letošnjimi informacijskimi programi o poslovanju in trženju. V programu je vključeno zunanjetrgovinsko poslovanje, funkcionalno in osvežitveno izobraževanje, aktualne in informacijske študijske teme, specialistični študij, posveti in izobraževanje ter svetovanje za posebne naročnike. V sodelovanju z izkušenimi strokovnjaki so razvili tudi šolo tujih poslovnih jezikov. Seminarji tujih poslovnih jezikov potekajo na treh stopnjah, in sicer so to programi splošnega jezika, programi splošne poslovne komunikacije in specializirani programi poslovne komunikacije.

Seminarje nemškega in italijanskega jezika vodi skupina EUROLINGUA, angleškega in francoskega jezika pa skupina LOGUS. Predavatelji obeh skupin so si formalno izobrazbo pridobili z visokošolskim študijem, večina tudi s študijem v tujini. Svojezanje so izpopolnjevali na številnih seminarjih doma in v tujini, nekateri med njimi so tudi avtorji učbenikov, priročnikov in programov za specifične jezikovne potrebe. Skupina LOGUS je edina šola tujih jezikov pri nas, kise ukvarja izključno z jezikovnim izobraževanjem odraslih s specifičnimi jezikovnimi potrebami.

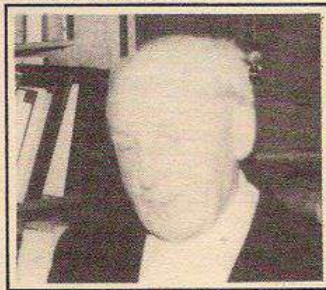
Večina seminarjev poteka v manjših skupinah - v Šoli tujih poslovnih jezikov je na primer lahko največ deset udeležencev vs skupini. Potekajo pa v Centru za zunanjo trgovino v Radencih (v Hotelu Radin), v Ljubljani (v prostorih Centra za graditeljstvo, Dimičeva 9) in v Portorožu. Rok za prijave teče vse leto in je zaključen z zapolnitvijo seminarjskih mest v posameznem seminarju. Vse potrebne informacije dobite v Radencih v Hotelu Radin ali na telefon: 069/ 65-059 inv Ljubljani, Dimičeva 9, ali na telefon: 061/ 342-671.

D.H.

Gornja Radgona

UPOKOJENI DUHOVNIK FRANC PUNCER IZDAL SVOJO PRVO KNJIGO

Med rednimi knjigami Mohorjeve družbe za letošnje leto je izšla tudi knjiga Franca Puncerja z naslovom Duhovnik v taborišču smrti. Upokojeni radgonski župnik, ki je okusil trpljenje Dachaua, je na svoj značilen način opisal svoja doživetja v tem zloglasnem taborišču. Sam sicer trdi, da ne bo izdal nobene knjige več, toda, kot kaže, je za njegovo delo veliko zanimanje in pričakovati je, da ga bo to vzpodbudilo k novemu pisanju. Radgončanom je avtor knjigo predstavil ob nedavnem kulturnem prazniku.

Upokojeni župnik Franc Puncer iz Gornje Radgone

Foto: Ludvik Kramberger

V fotografski objektiv smo gospoda Puncerja ujeli v njegovi delovni sobi. Želimo mu, da bi še naprej ostal tako čil in delaven in da bi svoje misli zares zapisal še v kakšni knjigi.

Franci Klemenčič

Ljutomer

VLADA ŠE NI IZVOLJENA

Na 14. skupni seji vseh treh zborov Skupščine občine Ljutomer, ki je bila 14. februarja 1992, so bili za člane izvršnega sveta predlagani naslednji kandidati: Franc ŠONAJA (kmetijstvo in vodno gospodarstvo), Marija PUŠENJAK (družbene dejavnosti), Anton HVALEC (dejavnost krajevnih skupnosti), Jerica MLINARIČ (urejanje prostora, varstvo okolja, komunalna dejavnost), Darko KURBUS (javne finance) in Slavko MODLIČ (javna uprava in občinski upravni organi). Člani so bili skoraj enoglasno izvoljeni. Predsednik Ludvik Bratuša pa je odboru dejal, naj delajo kreativno, pridejo naj s konkretnimi predlogi in nalogami, predvsem pa želi tesen kontakt z vodstvom. Ostala dva člana bo predlagal na naslednji skupščini in sicer za področje gospodarstva in podpredsednika izvršnega sveta.

V.K.

ZDRAVSTVENO STANJE GOZDOV V LJUTOMERSKI OBČINI

Na trinajsti skupni seji vseh treh zborov Skupščine občine Ljutomer, ki je bila 23. decembra 1991, je delegat Alojz Štuhec postavil delegatsko vprašanje o stanju gozdov v naši občini (letno pogozdovanje, letni posek, letni prirastek lesa, zdravstveno stanje gozdov v občini). Gozdno in lesno gospodarstvo iz Murske Sobotje je 14. februarja 1992 v pisni obliki podalo odgovore na omenjena vprašanja, ki zanimajo širši krog ljudi, vam iz njih posredujemo nekaj povzetkov.

Načrtovana obnova za zasebne gozdove se kaže v treh postavkah (naravna obnova 13 ha letno, umetna obnova 1,5 ha, premena 2 ha), negovanje gozdov za zasebne gozdove (obžetev 8 ha, nega gošč 6 ha, nega letvenjakov 8 ha, zaščita pred divjadjo 8 ha). Za družbene gozdove je načrtovana obnova (naravna obnova 1 ha, umetna obnova 1,5 ha, premena 0,5 ha) in negovanje gozdov (obžetev 4,0 ha, nega mladja 1,5 ha, nega gošče 7,5 ha, nega letvenjakov 8,0 ha, zaščita pred divjadjo 7,0 ha).

V zasebnih gozdovih se letno poseka skupaj 7710 m³ ali 2,3m³/ha ali 51,9% prirastka (iglavci 1367 m³ ali 0,4m³/ha ali 47,3% prirastka, listavci 6342 m³ ali 1,9m³/ha ali 53,1% prirastka). Letni posek v družbenih gozdovih znaša skupaj 1839 m³ ali 2,9 m³/ha ali 65,6% prirastka (iglavci 259 m³ ali 0,4m³/ha ali 57,5% prirastka, listavci 1580m³ ali 2,5m³/ha ali 67,6% prirastka).

Letni prirastek v zasebnih gozdovih znaša skupaj 14845 m³ ali 4,3 m³/ha (listavci 2892 m³ ali 0,8

m³/ha, iglavci 11953 m³ ali 3,5 m³/ha).

Letni prirastek v družbenih gozdovih pa znaša skupaj 2802 m³ ali 4,4 m³/ha (iglavci 451 m³, ali 0,7 m³/ha, listavci 2351 m³ ali 3,7 m³/ha).

Iz izsledkov vsakoletnega popisa gozdov (pet kontrolnih točk v občini) in splošnega opazovanja in zapisovanja ter vodenja kronike gospodarskih strokovnjakov na terenu izsledki popisa kažejo, da je področje še sorazmerno zdravo, saj spada v področja z manjšo poškodovanostjo gozdov v Sloveniji. Glavni vzrok za to je pretežno zastopstvo listavcev, ki so odpornejši na vplive okolja (onesnažen zrak, kisli dež), saj vsako leto obnavljajo odevalo. Iglavci so slabšega zdravja zaradi prehitre izgube tretjega letnika iglic (rdeči bor in smreka). Zaradi tega dobivajo redke in presvetljene krošnje.

Gozdarska služba ugotavlja, da obstajajo boleznice, ki so biotske in abiotske narave (napadi škodljivcev), ki poškodujejo listje in s tem zmanjšujejo prirastek. Dosedanjim boleznim razen raka, pepelnice, ose šiškarice, se pridružuje še sušenje iz do sedaj nepoznatih vzrokov (verjetno sprememba vodnih razmer v tleh - melioracije, regulacije potokov), ki se je v zadnjih letih močno razširilo. Kostonjev rak počasi in vztrajno iztreblja domači kostonj, smreka je čisto ogrožena po smrekovi osici, rdeča gniloba debela pa je razširjena posebno v nižinskih nasadih. Poškodbe po divjadi se posebno pojavljajo pri umetnih obnovah, zato zahtevajo v mladosti popolno zaščito. Analize o vsebnosti žvepla v iglicah iglavcev so vsakoletne in nas v tej kategoriji uvrščajo v Sloveniji med področja z največjo vsebnostjo žvepla.

V splošnem ugotavljajo, da je zdravstveno stanje gozdov v občini Ljutomer do sedaj še zadovoljivo.

Radioamaterji KLIČEJO BANGLADEŠ

Radioklub »Jože Ladiha Ljutomer« je bil ustanovljen leta 1956. Osnovna dejavnost kluba je vzpostavljane zvez z drugimi radioamaterji po svetu. Do zdaj jim je uspelo vzpostaviti zveze z vsemi državami po svetu, razen z Bangladešom. V okviru kluba deluje sprejemno-oddajna sekcija, ki ima svoje prostore v Na Vilo 2, z obstoječim antenskim sistemom in radijskimi postajami.

Člani kluba so sodelovali tudi na raznih tekmovanjih (državnih, evropskih in svetovnih), kjer so desegli tudi nekaj uspehov. Leta 1985 so v VHF YUI tekmovanju zasedli 1. mesto v Jugoslaviji.

V začetku šolskega leta bodo organizirali tečaj za radioamaterje operaterje, če pa bodo dobili še računalnik, bodo v okviru kluba formirali tudi računalniško sekcijo.

V.K.

Feljton

ZGODOVINA LJUTOMERA (2)

V pričujočem feljtonu predstavljamo zgodovino Ljutomera, ki jo povzemamo po knjigi prof. FRANA KOVAČIČA: LJUTOMER, Zgodovina trga in sreza (Po Slekovčevih kronikah in drugih virih), ki jo je izdalo Zgodovinsko društvo v Mariboru leta 1926.

Okoli leta 500 pred Kr. so se začeli pomikati proti jugu in jugoizhodu Gali ali Kelti, ki so prodrli tudi v naše kraje ter so si Ilire deloma podjarmili, deloma se ž njimi pomešali. Ti so prinesli s seboj nove, popolnejše kulturne oblike. Začenja se nova doba, t.i. keltiške ali latenske kulture. La Ten se imenujejo plitčine v Neufchatelskem jezeru na švicarskem, kjer se je našlo doslej največje skladišče orodja in orožja te dobe in se zato imenuje latenska, kakor prejšnja po Hallstattu. V tej dobi je že dobro razvita železna obrt, pred katero se polagoma umika brončena. A le polagoma, ker stari domači prebivalci naših krajev so se krčevito držali svojih starih izdelkov in oblik in niso marali za novotarje keltskih »Prišlekov.« Najznačilnejši za to dobo je latenski meč, ki ima tanko, ravno, vseskozi enako široko, 1 1/3 m dolgo, na obeh straneh ostro rezilo z dolgim, tankim, trnu podobnim ročajem z glavico na koncu. Med rezilom in ročajem je pritrjena zvoncu podobna krivina, ki je značilno znamenje latenskih mečev.

Druga značilna posebnost te dobe je posebna zaponka (fibula), ki se na koncu utika ne končuje z buckom, temveč je z utikovim koncem zavita nazaj proti loku in sredi njegovega hrbta ž njim spojena. Med posodami je zelo običajna ročka s kljunastim, visoko štrlečim žlebom. Lončeno posodje je izdelano že na lončarskem vretenu in žgano v pečnici. Med okraski se nahajajo stekleni predmeti, zlasti modre grolice. Mrliče so navadno sežigali in pepel

devali v posodo ter jo položili v štirioglat, s kamnito ploščo pokrit prostor in nanj nametali kup zemlje - gomilo. V to dobo spadajo najbrž gomile ob Suhači med Cezanjevci in Noršinci, ki so jih ljudje - na travnikih razvozili, posodje pa razbili, druge je pa razkopal najbrž prej imenovani Vrbnjak. Po opisu v gomilah najdenih kamenitih plošč, kolikor se ljudje spominjajo

1), smemo sklepati, da so to grobovi latenske dobe. Iz iste dobe so najbrž gomile v Dokležovju onstran Mure. Ta kulturna doba je pri nas segala od prihoda Rimljanov (okoli leta 15. pred Kr.) ter se potem razvila v posebno rimsko pokrajinsko kulturo. Krivo bi bilo misliti, da so pred prihodom Rimljanov naše kraje pokrivala le divje šume in močvare ter da so ljudje bili poldivjaki. Pri nas se je že takrat gojilo poljedelstvo in cvetela je kupčija. Po Muri se je že takrat iz Norika (današnja Gornje Štajerske) dovažalo izvrstno noriško železo. V Italijo so naši kraji izvažali žito, kožo, svinjsko mast. Pri nas je bila takrat svinjereja zelo razvita. Tu so bili velikanski hrastovi logi, kjer je bilo obilo žira za svinje. Saj še so se do 19. stoletja ohranili nekateri ostanki starih hrastovih logov. Na nje spominjajo tudi mnoga krajevna in rodbinska imena: Hrastje, Hraščice, Hraščani, Hrašenski vrh, Hrastovec, Hrašovci, Hrastovšak, Logarovci, ki so nastali na izkrčenem logu, Prelogi itn.

Na ravninah ob Muri in Dravi je tudi od prastarih časov cvetela konjereja. Znana je že bila čebeloreja. Po hribovju se nedvomno že pred Rimljani gojili tudi vinsko trto. Pod Rimljani so se

vinogradi le obnovili, povečali in zasadili z boljšo trto.

Za rimske vlade se je kultura naše zemlje znatno dvignila. Zboljšalo se je poljedelstvo, dvignila kupčija. Rimljani so sem spravili nove naselence, nastale so vojne postojanke in nove naselbine.

Rimljani so uredili politično upravo, katere središča so bila večja mesta. Današnji ljutomerski srez je najbrž spadal pod Ptuj. Zgradili so tudi na vse strani izvrstne ceste, ki so služile še dolgo v srednji vek in tvorijo mnogokje še sedaj podlago našim cestam. Ljutomerske gorice so prepletale ceste, ki so šle od Italije preko Celja in Ptuja proti Donavi, kjer je bila meja rimske države, druge pa navzdol proti Sremu in dalje proti Carigradu.

Gotovo je v rimski dobi šla ena izmed cest po Ščavniški dolini mimo Stare gore in Vidma (Sv. Jurija). Na Jamni je še okoli leta 1860 bilo znano izročilo, da je tod šla »rimska cesta« 2).

Od Ptuja proti Savariji (današnja Sobotišče - Szombathey) in Donavi je šlo skozi današnji ljutomerski srez kajpada več cest. Po antoninskem itinerariju (potopisu) je 30 tisoč korakov od Ptuja bila postaja Halicanum. Splošno se misli, da je tu bil prehod čez Muro in da je ta kraj iskati pri današnji Dolnji Lendavi. Druga postaja se imenuje »Ad Vicesimum«, t.j. ob dvadesetem miljniku. Radi slovke »ces« so nekateri mislili, da je ta postaja bila pri Cezanjevcih.

Bolj verjetno je, da je bila nekje pri Radgoni. Po drugih je tu bilo mesto Raclitanum. V bližnjih Žetincih so okoli leta 1904 zadeli na neki njivi na rimsko zidovje in na mozaike, sploh se je okoli Radgone našlo več rimskih spomenikov; sledovi rimske kulture so raztreseni tudi na levi strani Mure gori do Strassa in Lipnice.

Tod je gotovo šla stara rimska cesta, ki se je nadaljevala nižje Radgone proti Veržeju in Ljutomeru.

Pri napravi verženskega dvora so leta 1923 zadeli na ostanke rimske stavbe, ki je stala kajpada blizu ceste; sedajna okrajna cesta od

Razkrižja čez Moto, Krapje in Veržej gre na podlagi rimske ceste.

Po Mucharju 3) se je pri Radgoni našel kamen, ki ga je Kaj Sempronij Summinus postavil sebi, ženi Muzi in devetletnemu sinčku Primu. Na nekem v okolici Strassa najdenem kamenu pa se omenja Kaj Sempronij Secundinus. V cerkveni zid v Murski Soboti je vžidan kamen, katerega napis nam pove, da je ta spomenik bil postavljen nekemu Publiju Aeliju Viatorju (Potniku). Žal, da je znaten del kamena z napisom odkrhan.

Okoli Ljutomera so se našli novci cesarja Hadrijana. Ob stari cesti blizu Cezanjevec se je leta 1839 našel na neki njivi zlat rimski denar 4), žal, da ni povedano, katerega cesarja.

Prazgodovinske gomile se nahajajo v jurjevski župniji v šumici ob pešpoti, ki skrene od velike ceste k cerkvi Sv. Duha 5).

Sledovi nekega prazgodovinskega selišča so se našli pri Berkovcih na Hrašovečevih njivah, kjer od leta 1856 stoji križ. Po poročilu dr. Vogrina v jurjevski kroniki so se videli tu nasipi (gomile?) in okopi, torej je utegnito biti tu neko taborišče. Pri razkopavanju nasipov so našli globoko v zemlji kamen od žrnelj in prazno steklenico. Nasproti tem nasipom, a na desni strani Ščavnice, v malonedeljski župniji, je bil po istem poročilu star prečetinski grad (Vogrin razlaga to: grad preko brega Ceta), iz katerega ruševin so pozneje postavili malonedeljsko cerkev, zlasti stolp. Kraj pa, kjer je nekdanj stal grad, se še imenuje »Gradišče.«

OPOMBE:

- 1) Poročilo g. Mar. Schneider, učiteljice v Cezanjevcih na Zg. dr.
- 2) Po sporočilu rajn. župnika Antona Šijanca, rojenega na Jamni 3) leta 419
- 4) Hofrichter str. 64.
- 5) Vrbnjakovo poročilo na graško histor. društvo 1851. Sedaj v dež. arhivu v Gradcu št. 639, 693, 781.

(se nadaljuje)

PRLEŠKI SLOVAR (2)

kumen - prostor pred kmečko pečjo
kislina - kisl mleko
kokvača - koklja
kuj - konj
kupica - kozarec
lagev - sod nad 350 litrov
lagvič - sodček do 100 litrov
lanc - veriga
locne - krpje za prenos sena in listja
lešprda - nerodno in radovedno dekle
lūkati - opazovati
mela - moka
mlinski potoč - mlinsko kolo
mrcina - kobila
muviti - mrmirati

mače - maček
morti - morda
mrgotati - prigovarjati
muf - obloga za gretje rok
nemarjok - poređen otrok
najlogoši - najslabši
naednok - nenadoma
negda - nekoč
ne roči se mi - ne ljubi se mi
navoliti - naveličati
na porgo - na up dati
na ovi svet - na drugi svet
naglavčki - na glavo
od gloda - od lakote
ovinek - zavoja na cesti ali hiši
odvčarka - popoldan
odovati - prodajati
pitati - vprašati

popačiti - pohiteti
porma - senik
polovjok - 300-litrski sod
pokveča - moški klubuk
pozavčvin - vabitelj na poroko
pologati - hraniti živino
perije - ognjene iskre
pestnica - pest
plantav - šepav
podočki - spotoma
priklamoteriti - priti pijan
prti cesti - proti cesti
püčel - sod za vino
rihtar - sodnik ali župan
runa - pesa
ružiti - ropotati
robača - srajca
rasuhe - lesene vile za krmo
rājnski - star denar
svaditi se - skregati se
sneha - nevesta, snaha
slatinščak - dvolitrska steklenica

PRLEŠKI FRANČEK POPRAVKI IZ PRVE ŠTEVILKE:

bergüše - hlače iz domačega platna
čáčak - sesek, duda
jānjka - žensko krilo
jāzero - tisoč
jāzerokrot - tisočkrat

PRIPIS UREDNIŠTVA

Pričujoča rubrika naj bi bila stalna, zato pozivamo bralce, da nam jo s svojimi nasveti, pripombami, ugovori in seveda množico novih pojmov (pravih prleških besed) pomagajo ustvarjati in širiti. Upamo, da bomo s skupnimi močmi in na svetlo dali kar največji možen (pozabljen in še živ) fond besed našega narečja, ki bo kdaj lahko tudi osnova za PRLEŠKI SLOVAR v knjižni obliki. Pričakujemo vaš kar največji odziv.

PRLEKIJA IN NJENA VINA

Podravske vinorodne rajon je po površini vinogradov največji slovenski rajon, po pridelku pa se uvršča na drugo mesto, za primorskim. Obsega severovzhodni del Slovenije - predel med Muro in Dravo, ter območja vseh potokov.

Začenja se na obronkih Pohorja in Kozjaka preko Slovenskih goric, Halož, Ljutomersko-Ormoških goric, Radgonsko-Kapelskih goric do Prekmurskih goric pri Lendavi in na Goričkem. Proizvodnja vina ima tu zelo dolgo tradicijo, vezano na mnoge slavite kleti tega območja.

Največ prvovrznih leg v Podravske vinorodnem rajonu je v Ljutomersko-Ormoških in Radgonsko-Kapelskih goricah, torej prav na področju Prlekije. Značilnost naših goric so bela kakovostna in vrhunska, zlasti sortna vina, še posebej sloves pa imajo vina posebne zrelosti in načina trgatve: pozna trgatve, izbor, jagodni izbor in ledena vina. Naravnimi pogoji za gojenje vinske trte so tu idealni, saj je veliko sonca, primerna zračna vlaga in sestava tal, področje pa ima tudi ustrezno podnebje z ne preostriimi zimami. Zemlja, ki je pretežno ilovnata - peščena, zadržuje vlago, ki jo poleg padavin zagotavlja bližina tekočih vod.

Vinsko trto so tu gojili že v času Rimljanov. Urbarji beležijo

VINARSKI KOTIČEK

piše: Cvetka Sakelšek

vinsko desetino, ki jo je od »gorjanov« pobirala madžarska gospoda v 15. stoletju, v dobi Habsburžanov pa je vinogradništvo že najpomembnejša gospodarska ponoga na območju Prlekije. Poročilo iz srede 19. stoletja navaja, da je kar polovica okoliša kultivirana z vinsko sorto šipon. Šipon in laški rizling še vedno prevladujeta na tem območju, pridružujejo pa se jima sorte: beli in sivi pinot, chardonnay, renski rizling, sauvignon, traminec, rumeni muškat, muškat otonel, ranina, zeleni silvanec in rizvanec. Vina tega področja se odlikujejo po imenitni sortni cvetici, ugodni aromi, prijetno osvežujoči kislini, priklupni zelenkastorumeni barvi in ne zaostajajo za slovitimi renskimi vini.

POMEMBNE VINSKE SORTE V PRLEKIJI:

Zaradi velike pestrosti naših vinorodnih razmer bo lahko vinogradnik našel za svoj okus ustrezno sorto. Sam pa mora vedeti, kaj sme v svojih goricah saditi in kaj bo najboljše obrodilo. Preden bo sorto izbral, mora poznati njene značilnosti in zahteve.

Posvetuje naj se z izkušenimi sosedi in strokovnjaki. Vinograd

je trajna dobrina, saj trto sadimo za dve ali tri desetletja, zato je izbira sorte tako pomembna. Za boljše poznavanje belih vinskih sort, ki dobro uspevajo v našem delu slovenske dežele, bom v nadaljevanju opisala sorte in njihove značilnosti.

ŠIPON

Je ena redkih tipičnih prleških vinskih sort, o kateri so ohranjeni najstarejši zapisi.

H. Goethe, ravnatelj vinarske šole v Mariboru, vinogradnik in sadjar evropskega slovesa, je leta 1878 šipon opisal tako: »Šipon ali Furmint,

Mosler, Luttenberger, moslavec, šipon, šipo, pošip, tokajer, krhkopetec. Ime »Mosler« nima nobene povezave z reko Mosel v Nemčiji. Bolj sprejemljivo je dejstvo, da se je mosler razširil v Moslavina na Štajersko, Hrvaško in Madžarsko.

Razširjenost: mosler je na Štajerskem, na Madžarskem in na Hrvaškem in predstavlja v Ljutomersko-Ormoških goricah **GLAVNO SORTO KAR POMNIMO**. Na Štajerskem je za belino najbolj razširjena sorta in daje značilnost Štajerskemu vinu.

Uspeva najbolje v zelo **DOBRIH TOPLIH, LAŽJIH ILOVNATO PEŠČENIH TLEH**. V dobrih letnikih dobimo **CIBEBE**. V dobrih letnikih doseže 20 - 28% sladkorja in 6 - 8 g/l skupne kisline).

In še kaj je o šiponu zapisal 1904 leta F. Zweifler, ravnatelj vinarske šole v Mariboru:

»Šipon, pošip, beli mosler
Sorta je na Štajerskem že davno domača. V Ljutomerskih in Ormoških goricah zavzema

prvo mesto. Dober glas Ljutomersko ormoškega vina je zaslužil pošip. Za to zaslugo naj pa tudi v bodoče pri novih nasadih po takih krajih prvo vlogo igra.

Reže se na raznike in rodi bogato in enakomerno. Izjemoma, če je trs premočen, se reže tudi na locne.

V dobrih letih je pa vino od pošipa glede moči in polnega okusa tako, da mu ga ni para. Boljša vina šipona so rabila kot **ZABELA** za slabega vina drugih vrst in krajev. V njem se vervež ponavlja po večkrat, ker ne zamore popolnoma povreti, ker to moti obili sladkor.

V slabih letih so to polna kislina vina, prijetna s slatino. Za mešanje z mlilim silvancem (zelenim) ali z žlahtnino so pa tudi kakor nalašč.»

Dr. Josip Vošnjak v svoji knjigi **UMNO KLETARSTVO**, izdani 1872 leta, piše tako:

»Vina iz šipona izmed štajerskih najbolj slave; so sladka in močna, dozore v tretjem ali četrtem letu, za botelje pa so šele v šestem do osmem letu dovolj zreli. Le buketa imajo premalo in zato se začenja vmes zasajati drobni rizlec ali pa muškat, da je vino bolj boketno. Najslavnejša vina v Ljutomerskem okraji:

Železna vrat, Radomersčak in Slamnjak;

V ormoškem okraji: Jeruzalem, Vinski vrh, Brebrovnik, Gomila in Kajžar.

Vsa ta vina ravnajo po svetu kot Lutmeržan (Luttenberger).

se nadaljuje

Zelenjadarstvo in okrasne rastline

SAJENJE IN SADITEV

Pri vsakem sajenju in saditvi je prvi pogoj priprava tal. Najbolje je, če smo to storili že jeseni. Takrat smo gredo globoko prekopali in pognojili z uležanim gnojem. Če smo to opravilo zamudili, naredimo to spomladi, vendar previdno. Vse zelenjavnice, ki imajo užiten podzemni del, ne marajo hlevskega gnoja. To so: korenček, peteršilj, pesa, čebula, česen, podzemna koleraba, črni koren... Pri vseh teh lahko pride do uničenja rastline, če smo spomladi gnoj preplitvo zagrebli.

Zemljo lahko izboljšamo tudi brez gnoja. Ko jo grobo prekopljemo, potresemo po površini šoto in umetno gnojilo. Ni vredno pretiravati, kajti rastlina si bo vzela toliko hranil, kolikor jo potrebuje in ne toliko, kolikor ji bomo dali. Nato vse to zagrebemo plitvo z motiko ali grabljami.

Za setev se odločimo takrat, ko ni več slane in so tla dovolj

topla. Sejemo in sadimo lahko na več načinov: v vrste, na kupčke, raztreseno, v krogih..., kar je odvisno od vrste zelenjave. Zaradi pridobitve prostora je tudi priporočljivo, da sadimo ali sejemo več vrst zelenjave na eno gredo. Tako lahko na primer med čebulo sadimo solato, okrog zelja posejemo vrtno krešo, prav tako lahko med čebulo in česnom sejemo korenček... Na kupčke ali v kroge sadimo na primer fižol.

Poskušajmo pa biti toliko racionalni s prostorom, da medtem, ko neko zelenjavo pobiramo, med njo že sadimo drugo. Da nam bo lažje spremljati rastline v razvoju, se bomo naslednjic lotili kar posameznih vrst zelenjave.

ŽIVLJENSKI PROSTOR SOBNIH RASTLIN

Pri sobnih rastlinah se največkrat pojavi problem njihovega prostora, kajti večina teh potrebuje svetlobo. Vendar pa se najde tudi kakšna lepa lončnica, ki glede tega ni zahtevna. Pa tudi na drugačen način lahko rešimo ta problem.

Glede svetlobe nezahtevne rastline so:

ASPIDISTRA - ščitovka
CHLOROPHITUM - kosmuljka
HELXINE - družinska sreča
HOWEA - hoveja
MONSTERA - monstera
PHILODENDRON - filodendron
PILEA - pileja
RHAPHIDOPHORA - rafidofora
SCINDAPUS - scindapsus
SCANSEVIERIA - jezik
TRADESCANTIA - tradeskancija in kaktusi

Te rastline ostanejo žive tudi še dva do tri metre od okna. Problem svetlobe najenostavnejših rešimo z obešanjem rastlin iz stropa ob oknu, saj skoraj nikoli ne potrebujemo prosto celo okno. Prav tako pa lahko nadomestimo naravno svetlobo

z umetno - z lučjo; seveda pa je to dražji način. To se predvsem obnese v lokalih, izložbah, v velikih razstavnih in poslovnih prostorih. Takrat namreč tudi sami potrebujemo dodatno svetlobo in s tem jo nudimo tudi rastlini. Rastlinam zadostuje že 40 W žarnica.

Če ne želimo imeti lončnic na okenskih policah, si v stanovanju izberemo določen »kotiček«, v katerem si bomo uredili rastline tako, da bo ta kot pregrada v prostoru. Nekaj lončnic obesimo iz stropa, v korito pa nasadimo visokorastoče rastline in tudi nizke, lahko pa tudi plazilke, tako da si zapolnimo korito. Če nimamo dovolj blizu naravne svetlobe, lahko na te rastline usmerimo enega ali dva reflektorja. Kakorkoli že imamo malo časa ter prostora za sobne rastline, nikar ne iščimo rešitve v umetnih, saj se vedno najde kakšen kotiček ali možnost, da le imamo kako živo rastlino v svojem bivalnem prostoru, pa čeprav je to samo ena.

J.S.

KMETIJSKI NASVETI -

JAVNA KMETIJSKO SVETOVALNA SLUŽBA

Od 1. 1. 1991 deluje na področju republike Slovenije na novo organizirana JAVNO KMETIJSKO SVETOVALNA SLUŽBA (prej pospeševalna služba v sklopu kmetijskih zadrug). Ta služba je za svoje delo neposredno odgovorna ministrstvu za kmetijstvo.

Kot je že iz imena razvidno, se njenih uslug lahko poslužuje vsak, ki je kakorkoli povezan s kmetijstvom, ne glede na to komu prodaja svoje proizvode. Vsi nasveti, navodila oziroma obiski na kmetijah s strani terenskih svetovalcev so brezplačni.

Občino Ljutomer pokrivajo štirje terenski svetovalci ter ena svetovalka za kmetijsko gospodinjstvo (delo z aktivni kmečkih žena, spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah ...). Vsakemu izmed teh je dodeljeno določeno število vasi in je odgovoren za vse, kar se na področju kmetijstva dogaja v teh vaseh.

V občini Ljutomer so terenski svetovalci locirani na dveh mestih in sicer:

- KZ Križevci pri Ljutomeru: tel. 87 - 506 (za KS Križevci, KS Logarovci - Berkovci, KS Veržej)

- TZO Kmetovalec Ljutomer: tel. 81 - 066 (za KS Cezanjenci, KS Radoslavci, KS Mala Nedelja, KS Stara cesta, KS Železne dveri, KS Razkrižje, KS Cven, KS Stročja vas).

Uradne ure so na obeh sedežih vsak dan od 7. do 9. ure, preostali čas pa so svetovalci na terenu.

Nekaj konkretnih nalog terenskega svetovalca:

- izdelovanje programov za dodelitev sredstev iz rep. proračuna za področje kmetijstva
- izračun obrokov za vse kategorije živali
- organiziranje izobraževanja kmetov (predavanja, demonstracijski poizkusi ...)
- jemanje vzorcev zemlje in krme za analizo (1/3 cene plača kmet)
- meritve potrebne količine dušika za dognojevanje žit
- meritve gnojevke (vsebnost makro elementov)
- meritve pH tal
- izdelovanje gnojilnega načrta
- izvedba raznih poizkusov na svojem terenu
- razdelitev sredstev za kmetijstvo iz občinskega proračuna.

SVETOVALEC SVETUJE - ODLOČA KMET

Kmetijska svetovalna služba
Milan Majcen, inž. agr.

SPOMLADANSKO DOGNOJEVANJE OZIMNIH ŽIT

Ob koncu zime je med prvimi najpomembnejšimi deli dognojevanje žit.

Pravilni in zadostni odmerek dušika je ključni dejavnik za dober pridelek.

Na splošno velja pravilo:

odmerek 50 - 80 kg/ha dušika (180 - 300 kg KAN-a) za pšenico in

40 - 70 kg/ha dušika (150 - 250 kg KAN-a) za ječmen.

Odmerek dušika je odvisen od več faktorjev. Eden izmed teh je gostota posevka. Zato moramo najprej ugotoviti število rastlin na kvadratni meter. To naredimo tako, da preštejemo število rastlin v posejani vrsti na dolžini 1 m. Dobljeno število rastlin pomnožimo z 8. Če je

medvrstna razdalja 12,5 cm ali 7,7 če je medvrstna razdalja 13 cm.

Primer: V vrsti smo prešteli 55 rastlin. Pri medvrstni razdalji 12,5 cm je na kvadratni meter 55 rastlin x 8 = 440 rastlin.

Najprimernejša gostota je 280 do 400 rastlin na kvadratni meter. Če pride več kot 500 rastlin na kv. meter priporočamo redčenje z mrežasto brano. Pri gostoti manj kot 170 rastlin na kv. meter pa njivo preorjemo.

Večje odmerke dušika damo torej:

- redkejšim posevkom, ki so slabo prezimili
- posevkom na manj rodovitnih tleh
- po mlilih zimah z obilnimi padavinami
- nižjim sortam pšenice (lonja, marija, ana).

Manjši odmerki:

- gostejši posevki
- posevki na rodovitnih tleh
- po ostrih zimah z malo snega
- višjim sortam pšenice (jugoslavija, balkan, zvezda).

Če nismo jeseni gnojili s kombiniranimi gnojili je priporočljivo prvo dognojevanje z NPK-ji, ki vsebujejo večje količine dušika.

Primer: NPK 13:10:12 (380 - 610 kg/ha)

Gnojimo čim bolj zgodaj vendar ne, dokler ne skopni sneg. Na njivo gremo po možnosti v prvih jutranjih urah, ko je zemlja zmrznjena.

Najboljše pa bi bilo, če dognojimo po dejanskih potrebah.

Kako?

Svetovalna služba v Pomurju je opremljena z aparaturami za določanje mineralnega dušika v tleh na podlagi katerega se hitro in neposredno na njivi določi obrok potrebnega gnojila.

Letos se te analize delajo brezplačno na željo pridelovalca. Za nasvet in strokovno pomoč se oglasite pri svetovalni službi Ljutomer, Glavni trg 3/a, tel.:81-066.

Za svetovalno službo:

Marjana SOVIČ, kmet. ing.

KUHAJMO SAMI

Ta rubrika je namenjena sladokuscem, poznavalcem domačih prleških jedi in bralcem, ki bi bili pripravljeni svoje domače recepte predstaviti v našem časopisu.

Pričakujemo vašo pošto, obogatite jedilnik bližnjih in daljnih Prlekov.

SLADOLED PO ŽELJI

Potrebuje:

5 jaje

5 žlic sladkorja v prahu

2 zavitka šlag pene

1 kisló smetano

mleko za pripravo šlag pene

nekaj žlic kakava

Napravimo sneg iz beljakov, dodamo rumenjake in 5 žlic sladkorja. Posebej zmešamo šlag peno, kateri dodamo kisló smetano. Nato vse skupaj umešamo ter masi dodamo po želji nekaj žlic kakava. Tako dobimo kakavov sladoled. Nato maso postavimo za nekaj ur v zmrzovalnik. Če želimo sadni sladoled, dodajmo masi sadje, ki ga pač imamo doma (lahko je iz zmrzovalnika).

DOMAČI SHERRY

Potrebuje:

1 l domačega rdečega vina

20 žlic sladkorja

1 skorjo cimeta

3 klinčke

3 dcl ruma

Ivišnjev ekstrat za liker

Kuhaj 1 l vina, cimetovo skorjo, klinčke in sladkor okrog 10 minut. Ohlajeni tekočini nato dodaj rum in višnjev ekstrat - in cherry je gotov.

Knjiga

LJUBITELJE FILMA

KURUTTA IPPEJI /Na robu blaznosti

Filmografije filmskih režiserjev, zbral in uredil **Dušan Feguš**
Ljubljana, Zveza kulturnih organizacij Slovenije, 1991;
293 strani, naklada 400 izvodov

Naša visoko leteča in vase zagledana filmska teorija je res plodna in slovenski trg pridno zalaga s knjigami, široko uporabne filmske knjige pa Slovenci nikakor ne dočakamo. No, nismo, do letošnjega januarja, ko sta izšli kar dve - Filmski almanah '91 Marcela Štefaniča jr. (kopija srbohrvaških »godišnjakov«; v njej so predstavljeni vsi filmi, ki so bili lani premierno prikazani v Sloveniji), ki je kljub temu, da je uporabna (vsebuje namreč najavne spice in tudi filmografije režiserjev), precej teoretsko naravnana in pričujoča Kurutta ippeiji. Menim, da slednje prav zaradi njene uporabnosti in glede Slovenije »zgodovinske pomembnosti« ljubitelji filma nikakor ne smejo spregledati, ker pa je njen avtor, filmski zanesnjak Dušan Feguš, bližnji rojak iz Ptuja, knjiga seveda zasluži predstavitev pri nas.

Na hitro morda o naslovu. KURUTTA IPPEIJI ali v slovenskem prevodu Na robu blaznosti je naslov odličnega filma japonskega režiserja Teinosukeja Kinugase. Avtorju se je ta naslov očitno zdel več kot ilustrativen - za položaj filmske umetnosti pri nas in za stanje, ki ga mora preživeti vsak, ki se loti podobnega podviga v okolju kot je Slovenija.

Knjiga je klasičen priročnik, skoraj obvezni rekvizit za vsakega rednega kinoobiskovalca in za vse, ki jih ogled določene filmske mojstrovine vzpodbudi k ogledu drugih del istega avtorja. V njej so zbrane filmografije (kolikor smo uspeli preverjati, zelo natančne) 206-ih filmskih režiserjev, od katerih so skoraj vsi, vsak po svoje, obeležili zgodovino sedme umetnosti. Osnovno vodilo avtorja pri izboru imen je sicer bilo njihovo pojavljanje v našem kulturnem prostoru - gre torej za avtorje filmov, ki smo jih videvali v naših kinih, na televiziji, v kinoteki in na različnih posebnih projekcijah (Cankarjev dom, Filmska gledališča, FEST), a kljub temu skoraj nihče od velikih ne manjka. V knjigi so tako filmografije Roberta Aldricha, Woodyja Allena, Roberta Altmana, Michelangela Antonija, kot tudi Chaplina, Felinija, Forda, Formana, Hitchcocka, Hustona, Kurosawe, Leoneja, Makavejeva, Tatinija, Wellesa, Wendersa, vse do Freda Zinnemanna. Ne manjkajo tudi zvezdniki zadnjih let: Spielberg, Almodovar, De Palma, Jarmusch, Lynch, Zemeckis. Za povprečnega gledalca bo vsega celo daleč preveč in bo najbrž za nekatera imena prvič slišal.

Režiserji so v knjigi predstavljeni po abecednem redu, njihovi filmi pa po kronološkem in z originalnimi naslovi. Film, ki so bili predvajani pri nas (pa tudi nekaj tistih, ki jih sicer nismo videli, a so svetovno znani in so o njih veliko pisali tudi pri nas) imajo tudi slovenske naslove. Da je bil pri vsem iskalskem delu to najtežji del opravila, skoraj ni treba posebej poudarjati. Slovenci do zdaj sploh še nimamo sistematsko urejeno (kaj šele kje objavljeno), kateri filmi

so pri nas igrali in kakšen ji njihov pravi (»uradni«, torej splošno sprejet) naslov. Zato je pričujoča knjiga tudi v tem smislu začetnik nečesa, kar bo treba še zelo raziskovati in (morda kdaj? - lepe sanje) dokončno urediti. Pri režiserjih, ki so bili aktivni tudi drugače (igralci, scenaristi, snemalci, montažerji...) so dodane tudi opombe v zvezi s tem.

Knjiga je lično in zelo ekonomično oblikovana. Ena od težav pri nastajanju je bila tudi njena obsežnost, zato jo je bilo treba skrajšati na najmanjše možno število strani, a hkrati skrbeti na preglednost. Tudi ta del opravila je avtorju zelo uspel. Vse kratice in okrajšave v njej so v uvodu »kako brati knjigo« lepo razložene. Slabši del so v knjigi objavljene fotografije. Kriv je varčni tisk in tako so nekatere, seveda brez avtorjeve krivde, zmaličene do neprepoznavnosti. Res je sicer, da za vsebino knjige niso pomembne, in so, kot poudarja avtor, le zapornitev večjih belih lis na določenih straneh, a je vseeno škoda, da ni knjiga dodelana tudi po tej plati.

Dodati še velja, da je knjiga pravzaprav zamišljena kot skripta. Vsak uporabnik bo lahko sproti dopisoval pomembne podatke v

zvezi z režiserji, ki so notri, in dodajal naslove filmov, ki jih bodo še posneli. Tudi zato mislim, da je to knjiga »za zmeraj« in bo njena uporabna vrednost z leti kvečjemu naraščala. Da bi jo morale imeti vse knjižnice, filmski krožki... in vsak preučevalec zgodovine filma, ni potrebno poudarjati. Nujno pa bi jo moral nositi s seboj vsak o filmu pišoči človek, saj nam prav ti (TV Slovenija, časopisi) vsak dan trosijo cvetke s »prevodi« naslovov filmov.

Ustvarjanje knjige takšnega tipa je samo zase dovolj mukotrpno, pokazalo pa se je, da je tudi s finančnega stališča sifozovo. Čeprav je knjigo izdala ZKOS in nekaj priložila Kulturna skupnost Slovenije, je na koncu vse skupaj postalo skoraj samozaložba. Biti kulturni ustvarjalec pri nas je res biti »na robu blaznosti«.

Zaradi omenjenega knjiga ni v javni prodaji po Sloveniji. Kupiti jo je mogoče le v nekaterih knjigarnah v Ljubljani in pri blagajni Kinoteke prav tam. Zainteresirani pa jo lahko kupijo po pošti (naslov: Dušan Feguš, Vogelna 4, 61000 Ljubljana, tel 061/219-265. Cena je zdaj 900 SLT in je naravnana na konvertibilno valuto, zato bo z drsenjem tolarja navzdol, cena drsela navzgor. Z nakupom velja pohiteti, saj bo po avtorjevem mnenju KURUTTA IPPEIJI nekje do jeseni razprodana. Nakup ljudem iz naslova te predstavitev toplo priporočamo.

Miran Koritnik

CVENSKI VESELI VEČERI

KUD Cven ima razvejano kulturno dejavnost. Posebno aktivno deluje sekcija za folklorno dejavnost, ki je v lanskem letu zastopala občino Ljutomer na področnem srečanju folklornih skupin v občini Lenart.

Moški pevski zbor se pripravlja na koncert ob 30. obletnici delovanja, ki bo zadnja sobota v mesecu marcu v združenem domu na Cvenu.

Z GLEDALIŠKO SKUPINO smo letos, že peto leto zapovrstjo, pripravili večer pesmi in humorja z naslovom VESELI VEČER. Vsa leta smo nastopali povprečno 6 krat v sezoni na domačem odru in po bližnjih krajih. »Prestopili« smo tudi »mejo« in gostovali v prekmurskih krajih (Bistrica, Dokležovje). Prireditve so bile povsod množično obiskane. Posebno domača dvorana je bila vedno pretesna za številne obiskovalce, ki si takšnih prireditev še želijo in pričakujejo.

Posebno prijetno je bilo letos ob peti obletnici našega delovanja. Za zaključni nastop smo iz bogatega petletnega repertoarja izbrali skeče in pesmi. Pripravili smo za dobri dve uri programa. Bilo je smeha in zabave, aplavza in obojestranskega zadovoljstva.

In kje se je to zgodilo?

V sami metropoli Prlekije - v našem lepem »Lotmerki«, 14. februarja, ob 19. uri.

Tako obiskovalci kot nastopajoči smo dokazali, da se Prleki še znano sprostiti po vsakodnevnih naporih in da smeh na naših ustih, kljub vsem sodobnim tegobam, še ni zamrl. Popolnoma zasedena dvorana v kulturnem domu je bila dokaz, da si naši občani želijo tudi tovrstne zabave in sprostitev.

Kako se je s tovrstnim delom pri nas začelo?

V KUD-u smo odkrili nekaj humoristov, pa pevce, glasbenike, pisce humoristov in aktualnih besedil za pesmi in skeče. Predvsem pa entuziaste, ki veliko svojega prostega časa radi porabijo tudi za to, da zabavajo druge.

Sodelujoči smo torej v glavnem sami sestavljali besedil in sooblikovali celotnega programa.

Največ zaslug za to pa imajo Franc Gorza, Peter Žibrat in Olga Majcen, ki so prispevali največ besedil oziroma idej za naše in vaše VESELE VEČERE.

Za KUD Cven:
Jožica Marinič

Iz predstave na Cvenu, Foto: Davorin Topolinjak

PESTRO ŽIVLJENJE V DOMU V LUKAVCIH

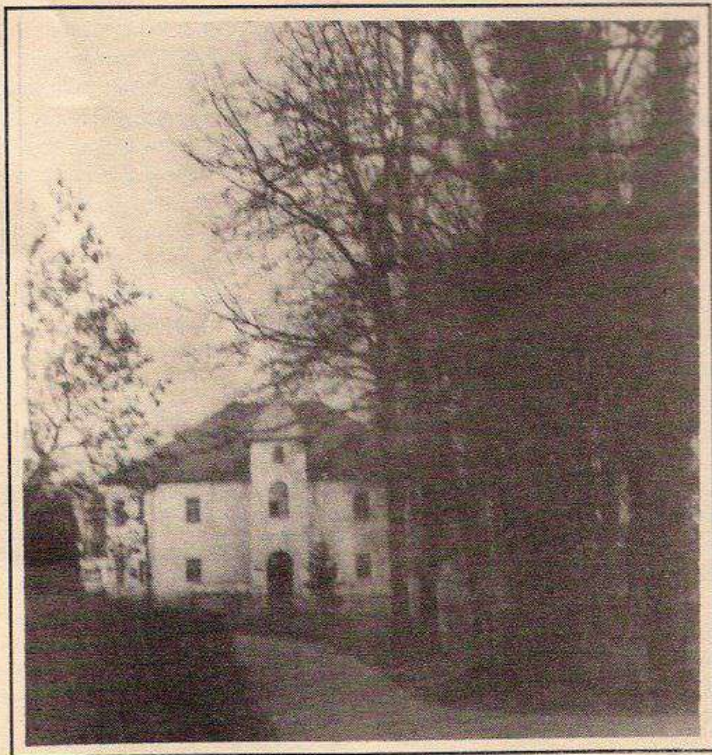
Številne graščine na Slovenskem so danes le še ruševine. Vse pa le ne. Veliko je prenovljenih, preurejenih v muzeje z bogatimi zbirkami najrazličnejših predmetov iz naših starih časov, nekatere pa so uporabili še v druge namene. Grad v Lukavcih pri Ljutomeru je že pred mnogimi leti postal nekakšen dom za brezdomce, ostarele, danes celo za duševno bolne in prizadete ljudi. Struktura ljudi, ki so stanovali v njem, se je čez vsa ta leta večkrat spremenila.

Začelo se je leta 1956, ko je bil v gradu ustanovljen dom oziroma zavetišče za hlapce in dekle, ki so služili pri kmetih v Lukavcih in bližnjih vaseh okraja Ljutomer. Že takrat je v gradu stanovalo več kot 50 ljudi, kar je bilo več kot preveč za tako majhen grad z eno samo kopalnico. Nekaj jih je stanovalo celo v sosednji zgradbi, v vaškem Gasilskem domu. Šele leta 1970 je takratni Republiški sekretariat, odgovoren za socialno varstvo, začel resneje preučevati vse take domove na Slovenskem, ki jih že v tistem času ni bilo malo. Tako so okrog leta 1972-73 med drugimi sanirali tudi graščino v Lukavcih. Prizidali so sanitarije in s tem omogočili vsaj minimalne pogoje za bivanje. Leta 1977 je bila dograjena še ena zgradba s kapaciteto 80 postelj, kar so financirale občine Pomurja in Podravja preko Pokojninskega zavarovanja. Čez nekaj let je bilo tudi to premajhno. Strokovni komisiji za razširitev tovrstnih domov so

predložili program za izgraditev še tretjega oddelka. Komisija je odobrila dotacijo za gradnjo in tako je Dom Lukavci dobil še tretji oddelek z novimi bivalnimi prostori (124 postelj), z novimi uslužnostnimi prostori, kuhinjo, pralnico in potrebnimi upravnimi prostori. Pred kratkim, leta 1990, pa so s pomočjo SPIZ-a adaptirali še grad. V njem so zdaj sobe s štirimi oziroma petimi posteljami in nova, lepo urejena jedilnica.

Danes ima Dom Lukavci tri oddelke: grad, oddelek, ki je bil prizidan leta 1977 in oddelek, prizidan leta 1985. V njem imajo 286 varovancev iz bližnjih pa tudi daljnih slovenskih občin, dva sta celo iz Medžimurja. Zanimivo pri tem pa je to, da to ni več dom ostarelih, kot je bil še pred parimi leti, saj je povprečna starost varovancev 49 let. Veliko teh je duševno bolnih, zato je domu nujna strokovna služba. Bolničarjev, negovalne službe in tehnične službe je vseh skupaj 98 zaposlenih, kar pomeni en delavec na 2,8 varovanca. Po Zakonu o zdravstvenem varstvu pa ima tudi območna zdravstvena enota določene dolžnosti glede zdravstvenega varstva teh ljudi. Tako dom redno obiskuje splošni zdravnik in trije zdravniki specialisti glede na specifičnost varovanca.

Pohvale vredna pa so vsa dela, ki jih varovanci z vso svojo prizadevnostjo in velikim trudom, predvsem pa z velikim veseljem, opravljajo. Skupaj s Kmetijsko zadruho Križevci pri

Ljutomeru imajo kar 7 hektarjev obdelovalnih površin. Vsa težja dela opravi zadruga, lažja, kot na primer pobiranje pridelkov, pa opravijo tisti varovanci, ki so za tako delo fizično sposobni. Imajo tudi hlev, v katerem letno vzredijo od 70 do 80 prašičev in velik vrt z vrtnino in zelenjavo. Cel dom je okrašen z gobelini, tapiserijami, najrazličnejšimi okraski iz lesa in blaga, ki jih varovanci sami izdelajo in so res občudovnja vredni. Večino svojih izdelkov podarijo raznim ustanovam in društvom občine Ljutomer, s katerimi nenehno sodelujejo, nekaj pa jih tudi prodajo. Že vrsto let tesno sodelujejo z Društvom upokojujencev, Društvom

invalidov, z Osnovno šolo Križevci pri Ljutomeru, z Domom v Rakičanu in Osnovno šolo s skrajšanim programom v Ljutomeru. V glavnem se z njimi srečujejo na raznih praznikih in prireditvah ob določenih praznikih, ki jih prav tako pripravijo sami oziroma v sodelovanju z njimi.

Varovanci Doma Lukavci pravijo, da so zadovoljni in da se v njem počutijo zelo dobro. Zasluge za to pripisujejo vsem uslužbencem doma, ki se trudijo, da z vsakim varovancem posebej vzpostavijo prijeten, prijateljski odnos. In kjer je prijateljski odnos, so tudi rezultati njihovega dela uspešni.

Dragica Heric

KABELSKA TELEVIZIJA CATV LJUTOMER

Brez anten do kvalitetne slike

Po naporni službi se po opravljenem kosilu lepo iztegnete na kavču, vzamete v desno roko daljinski upravljač za TV, v levo še kak sendvič ali piškot in se zagledate v svet na ekranu. Možnost izbire imate, osemnajstkrat lahko zamenjate program in potem..., spet znova ali pa se zadovoljite s teletekstom.

Ljutomerski sistem kableske televizije je začel leta 1989 eksperimentalno delovati v naselju Juršovka, se razširil na mesto Ljutomer, naselja Cven, Stročja vas, Cezanjevci in Branoslavci. V letu 1992 se bo sistem širil še v Babince, Noršince, v soglasju s KS Veržej pa še v Šalince in Krištance.

Dolgoročno so v načrtu še Železne dveri in Stara cesta.

Tako bi CATV pokrila 60% gospodinjstev v občini in postala ena večjih mrež v Sloveniji. Današnja cena za priključek je od 15.000 do 20.000 SLT, plačljiva v štirih obrokih.

Upravljanje sistema CATV je v pristojnosti KS Ljutomer, za strokovno plat skrbi odbor, vzdrževanje pa so zaupali Obrtni zadrugi 14. oktober iz Gornje Radgone. V mesecu februarju in marcu so v teku vzdrževalna dela in testiranje sistema s strani RTV Ljubljana, ne jezite se, če vam popoldne izgine slika z zaslona.

INTERNI KANAL

Po besedah Toneta Hvaleca, tajnika KS, je bil interni kanal prvotno namenjen informacijam o delu in življenju v krajevni skupnosti in občini. V letu 1992 načrtujejo poskusni program internega kanala z živo sliko. V ta namen je že kupljen studijski

videorekorder in nekje aprila bomo Ljutomerčani na ekranu gledali kratke vesti iz krajevne skupnosti. Obeta se nam tudi posodobitev in širjenje števila programov (Premiere, Teleclub).

Danes lahko na TV zaslonu spremljamo 17 TV programov in interni program. Na sistem pa lahko priključimo še radijski sprejemnik, ki bo tako ujel šest UKV kanalov:

Slovenijo 1 in 2, hrvaški 2. program, Murski val, MM2 in program Ö 3.

Priklon je preprost: potrebujete le dvojno vtičnico, ki vam jo proda vsak trgovec z elektromaterialom.

V želji, da se interni program požiivi tudi s sliko, išče krajevna skupnost ekipo z določenimi izkušnjami, ki bi se bila pripravljena lotiti projekta. Možnosti so velike in vabljive. Boste poskusili? Informacije dobite na sedežu krajevne skupnosti, na Ormoški 21.

Keglanje

RADENSKA FINIŠIRA

Kot smo poročali že v prvi številki Klopotca, kegljaši Radenske zaenkrat uspešno hitijo k velikemu cilju - uvrstitvi v I. slovensko ligo. Tudi po dvanajstih kolih so v vrhu lestvice in za osvojitve prvega mesta v preostalih dveh kolih II. slovenske lige potrebujejo dve zmagi ne glede na izide drugih tekem.

V enajstem kolu so kegljači Radenske gostovali v Krškem in z dobro igro premagali domačine, ki so sicer zadnjevrščena ekipa lige. Z odlično igro se je odlikoval **Miro Steržaj**, a tudi ostali igralci niso razočarali.

Teden dni pozneje, 22. februarja 1992, je Radenska gostila ekipo Konstruktor Branik iz Maribora in v enem izmed derbijev prvenstva spet prepričljivo zmagala. Tudi tokrat je blestel neuničljivi **Miro Steržaj**.

Obe zadnji tekmi je Radenska igrala v enaki postavi. Za uspešna nastopa so zaslužni Janez Kučan, Robi Smodiš, Marjan Šalamun, Robert Drvarič, Milan Kovačič in **Miro Steržaj**.

Rezultata:

11. kolo Krško : Radenska
5050 : 5170

Radenska: Smodiš 892, Kučan 883, Šalamun 806, Steržaj 949, Drvarič 791, Kovačič 849.

12. kolo Radenska : Konstruktor
Branik
5191 : 4979

Radenska: Kučan 891, Smodiš 855, Drvarič 835, Šalamun 808, Kovačič 875, Steržaj .

M.K.

Odbojka

Na Cvenu že 12 let obstaja ženska odbojarska ekipa. Ekipa ima že pestro zgodovino, saj so predhodnice zdajšnje ekipe bile prvakinje v 4. Pomurski ligi. Tri članice predhodnic (**Nika Nemeč**, **Nataša Kupljen** in **Karmen Kupljen**) so tudi v novi sestavi.

Odbojkarice Cvena so po sestavi ena najmlajših ekip v II. slovenski ligi. Ekipo sestavljajo še **Mateja Sever** (kapetan), **Valerija Svatina**, **Brigita Smodiš**, **Tadeja Škrobar**, **Manja Marinič**, **Simona Marinič** in tri najmlajše igralko **Bernarda Marinič**, **Petra Žibrat** in **Janja Kosi**.

Poskrbljeno je tudi za pomladek, saj tudi najmlajše pridno hodijo na treninge. Dekleta od petega do sedmega razreda OŠ trenira **Mateja Sever**, za dekleta do četrtega razreda OŠ pa skrbi **Karmen Kupljen**.

Samo žensko ekipo trenirata **Zoran Kosi** in **Dani Smodiš** (sodnik odbojarske zveze Slovenije), pri treningih pa uspešno pomagata **Jan Škrobar** (igralcec odbojarske

ekipe Ljutomer), ki ima predvsem kondicijske treninge ter **Jožek Ivanjšič**.

Dekleta trenirajo dvakrat tedensko v telovadnici OŠ Ivan Cankar in enkrat na teden v Zadržnem domu Cven.

Petra Žibrat, ena izmed najmlajših igralk, se je udeležila tečaja odbojkaric v Škofji Loki, ki je potekal štiri dni, financiralo pa ga je Športno društvo Cven. V jesenskem delu pa bo potekal tečaj za trenerje (pridobitev licence trenerja za prvo slovensko ligo), katerega se bo udeležil **Dani Smodiš**.

Cvenarke so že odigrale tri kola spomladanskega dela prvenstva. Prvo tekmo so odigrale s Paloma Branikom in tesno izgubile, z ekipo »Mladost Murska Sobota« so zmagale, tretjo, s Partizanom iz Braslovč pa spet izgubile (Braslovče so že kandidat I. slovenske lige). V soboto, 7. marca pa bo derbi **Cven - Ljutomer** v telovadnici OŠ Ivan Cankar.

Cilj odbojkaric Cvena je delati in se razvijati, želijo pa tudi priti v sam vrh lestvice. Upajo, da jim bo to tudi uspelo, saj imajo primeren kader, predvsem pa pridna dekleta.

V.K.

Nogomet

BOJ ZA VSTOP V OBMOČNO SLOVENSKO LIGO

Nogometaši Ljutomera trenirajo in tekmujejo že vrsto let. V Pomurski ligi so na tretjem mestu lestvice, borijo pa se za vstop v območno Slovensko ligo. Ekipo sestavljajo: vratarja **Oletič** in **Kristofič** ter igralci **Makoter**, **Štefanec**, **Polanič**, **Štaman**, **Fabijanič**, **Hošpel**, **Filipič**, **Stojko**, **Vozlič**, **Kosi**, **Ciglar**, **S. Novak**, **D. Novak**, **Makovec**, **Nemeč** in **Škrbenta**. Trener ekipe je **Dušan Babič**, kapetan pa **Oletič**. Mlade nogometaše Ljutomera trenira **Bruno Kralj**. Letos so že odigrali nekaj tekem. V Ljutomeru so izgubili s **Potrošnikom**, v povratnem srečanju s **Potrošnikom** je bil rezultat neodločen, tekmo z **Bistrico** pa so izgubili. Odigrali so tudi prijateljsko tekmo z ekipo **Mure**, v katerem pa so bili Ljutomerčani krepko poraženi.

Glavni problem ljutomerskih nogometašev so finance, saj za vzdrževanje terena in za ostale stroške dobijo samo 8.000 tolarjev, ker je daleč premalo.

Spomladanski del prvenstva v Pomurski ligi, kjer tekmujejo nogometaši Ljutomera, se bo začel čez dober mesec, koncem marca, zato tokrat objavljamo lestvico po jesenskem delu.

V.K.

LESTVICA

Bakovci	11 7 2 2	32:14	16 točk
Ižakovci	11 7 1 3	25:15	15
Ljutomer	11 7 1 3	22:14	15
Dobrina Rogašovci	11 5 3 3	20:15	13
Tišina	11 4 4 3	17:17	12
Črenšovci	11 5 0 6	22:25	10
Polana	11 4 1 6	21:18	9
Bistrica	11 4 1 6	20:24	9
Dobrovnik	11 3 3 5	12:20	9
Odranci	11 3 3 5	13:22	9
Lipa	11 3 2 6	13:22	8
Rakičan	11 3 1 7	11:22	7

Radenci

XII. MEDNARODNI MARATON TREH SRC SPREMENJEN

Letošnji XII. mednarodni maraton treh src iz Radenec bo organiziran v soboto, 30. maja. Tokrat bo njegova proga spremenjena in bo bistveno drugačna od dosedanjih. Potekala bo iz Radenec do avstrijske Radgone ter naprej preko Gederovec do Murske Sobote in nazaj v Radence. Seveda bodo trim tek, dolg 10km, prej obrnili nazaj, medtem ko bo mali maraton imel pot do avstrijske Radgone in nazaj v Radence po stranski cesti. Na letošnjem maratonu bo po mnenju organizatorja Radenske in soorganizatorjev, ki so letos tudi iz sosednje Avstrije, predvidoma sodelovalo veliko tekačev iz Avstrije, Italije, Madžarske, Nemčije in sosednje Hrvaške. Seveda bo največ domačih. Ob tem velja omeniti, da bo letos organiziran tudi veliki maraton za državno prvenstvo Slovenije in hkrati za vstopno vizo na olimpijske igre v Barceloni. V preteklih letih je bilo slovensko republiško prvenstvo le v malem maratonu. Glede na vse te spremembe pričakujejo, da se bodo tekmovalci prijavljali v bistveno večjem številu. Skupno naj bi bilo ta dan na vseh prireditvah kar 3000 tekmovalcev.

XII. mednarodni maraton treh src iz Radenec bo tudi v letošnjem letu potekal pod geslom »**tek miru, dobre volje in dobersosedskih odnosov**«. Moto pa ostaja isti, to je, da gre za razgibano življenje ob Muri in da je zmagovalce vsak, ki pride skozi cilj.

O vsem tem je organizator obvestil javnost na tiskovni konferenci, ki je bila v sredo, 26. februarja. Na konferenci so bili poleg domačih in novinarjev iz sosednje Avstrije, še številni župani naše pokrajine in Avstrije. Vsi pričakujejo, da bo tako spremenjeni maraton zares uspel.

Franci Klemenčič

Rekreacija

AEROBIKA V LJUTOMERU

Ljutomerčanke se lahko že dober mesec udeležujejo vadbe aerobike, ki poteka v novi telovadnici osnovne šole Ivana Cankarja. Udeleženko ur aerobike **Vesno Makoter** smo naprosili za kratko poročilo o desedanjem poteku te oblike rekreacije.

»Z aerobiko smo pričeli v začetku februarja. Odziv nanjo je bil velik, saj imamo do sedaj 48 članic in smo razdeljene v dve skupini: starejše in mlajše. Starostni razpon udeleženk je precej velik in to nas zelo veseli, saj tako potrjujemo dejstvo, da pri skrbi za svoje telo nismo nikoli prehitri ali prepozni.

Dobivamo se v NOVI TELOVADNICI vsak ponedeljek od 15.30 do 17.30 ure in v četrtek od 16.30 do 18.30 ure. Vsaka skupina vadi po eno uro. Vaje zajemajo ogrevanje ter skrb za telo od glave do pet. Osredotočene so na razgibanje celega telesa, skrb za kondicijo in skladno telo.

Vaje pripravlja in vodi študentka **Tinka Tručel** iz Murske Sobote, sicer absolventka sociologije in aktivna članica znanega fitness centra Panter iz Ljubljane.

Vse nas vodi geslo - **Zdrav duh v zdravem telesu.**

Naj dodamo, da je vključitev v vadbo še možna. Zainteresiranim bo najbrž odveč kakšno posebno vabilo. Ostale informacije (cenik ...) boste dobile na kraju samem.

M.K.

PODJETNIŠKI *DUH* SLOVENSTVA

Realizem

Podjetništvo je v razvoju, predvsem pa pri preustroju gospodarstev vselej igralo zelo pomembno vlogo. S pojavom kriz in potreb preustroja in prilagajanja gospodarstev nastopi le-to seboj tehnološke, gospodarske, sociokulturne, institucionalne in idejne, v našem primeru pa tudi velike politične spremembe.

V tem procesu je naše gospodarstvo zamudilo svetovne procese preustroja. Gospodarski sistem s pretežno togimi elementi planiranja in politične kontrole, s prevlado družbene lastnine in opiranjem na velike sisteme ko razvojne nosilce, ni pravočasno reagiralo na organizacijske, tehnološke in družbene spremembe v svetu. Prav zaradi tega se je začel (pozno, upajmo, da ne prepozno) proces preustroja, in sicer: lastninskega, velikostnega in sektorskega.

Realizem plus

Preustroj in zapolnjevanje tako imenovane črne luknje socialističnega nacionalnega gospodarstva, sta se na podlagi institucionalnih pogojev, ki smo jih končno dočakali, začela z ustanavljanjem novih, pa tudi z vse pogostejšim odmiranjem starih in okostenelih gospodarskih subjektov, dostikrat povsem nepripravljenih za nastop na zahtevnejših tujih trgih. Pokazalo se je, da nekoč paradni konji slovenskega gospodarstva v nekdanji Jugoslaviji, niso bili sposobni ugoditi zahtevam in potrebam razvitih tujih trgov, kar pomeni ob danih političnih opredelitvah in majhnosti slovenskega gospodarstva imperativ časa in neobhoden pogoj za preživetje.

Globalna strategija ter usmerjenost navzven sta bila zaradi znanih spreminjajočih se in večkrat nerazumljivih pogojev makroekonomske politike pogosto povsem zanemarjena ali pa je bila povezanost in odvisnost s tujimi tržišči vzpostavljena le na najosnovnejših načelih poslovanja, ki so in pogosto pogojujejo nizko ceno dela.

Na celotno družbeno in gospodarsko preobrazbo, ki še traja, in zasuk k tržni ekonomiji, pa smo bili in smo žal še vedno premalo ali pa sploh nepripravljeni. Kljub opozorilom vodilnih strokovnjakov po vzpostavitvi različnih podpornih sistemov, kot so podjetniški inkubatorji, svetovalne agencije, izobraževalni sistemi ter sprotno prilagajanje novonastalim odnosom na področju davčne zakonodaje in možnostim, ki se nam ponujajo z uporabo rizičnih oblik financiranja vključitve v mednarodne informacijske baze, le-teh nočemo ali ne znamo dovolj in na pravičen način izkoriščati.

Gibalo tega preustroja pa je podjetniška preobrazba, sprememba miselnosti (nič nam ne bo padlo z neba) in uveljavljanje podjetnikov kot nosilcev razvoja, s

spособnostjo ustvarjanja in oblikovanja učinkovite gospodarske dejavnosti, ki koristi njim samim in celotni družbi.

Kaj je potemtakem podjetništvo?

Podjetništvo je optimalno kombiniranje dejavnikov proizvodnje, s katerimi se dosega maksimalna učinkovitost podjetja, in ki v tržnih razmerah, na katere se privajamo, maksimalno zadovoljuje potrebe kupcev ob ustvarjanju primerne profita. Prva pogoja za podjetništvo pa sta tržni sistem in primerna stopnja tveganja.

V tržnem sistemu je zagotovljeno le tveganje in delovanje gospodarskih zakonitosti. Tveganje pa je mogoče ob pravilnem pristopu in znanju, ki smo ga doslej zanemarjali, zelo zmanjšati, saj je znano, da so najuspešnejši tisti, ki znajo podjetniško tveganje skrčiti na minimum.

Namen

Pa preidimo brez prehoda skozi prehod.

Omejimo se na zapolnjevanje socialistične črne luknje - ustanavljanje in delovanje manjših podjetij (od 1 do 50 zaposlenih), ki v sosednji Italiji in Avstriji prevladujejo (okrog 80%), pri nas pa jih le za spoznanje (tudi pri deležu novo - ustvarjene vrednosti).

V tem kontekstu je za pospeševanje malega gospodarstva zato ena od osnovnih nalog podjetnika ali podjetniške skupine, ki se odloča za realizacijo ideje, priprava poslovnega načrta kot koncepta ali samokontrolnega mehanizma, s katerim se preveri, ali je zamisel dovolj premišljena in uresničljiva, obenem pa se lahko predstavi potencialnim investitorjem. Za to pa sta potrebna podjetniška ideja in podjetniški duh, katerega osnova je sposobnost nekaj ustvariti.

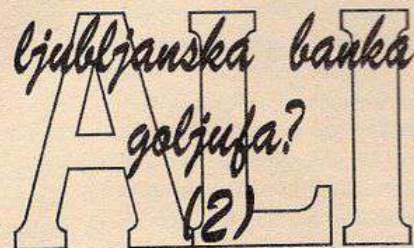
Kako se lotiti poslovnega načrta?

Potrebna je vsekakor ideja. Ideja, ki se vam je porodila naključno, ideja, kako napraviti nekaj, česar ni ali je zastarelo, nekaj, kar manjka, nekaj, s čimer je mogoče ustvariti primerno stopnjo profita, proizvod, ki ste ga sposobni razvijati, za katerega imate potrebno znanje in morebiti nekaj opreme in orodja ali primerne prostore ...

Vodilo in glavni cilj pri uresničevanju zastavljenega pa naj vam bo vsaj dolgoročno gledano profit.

Beseda, ki je na začetku marsikomu zelo jasna in razumljiva, pa je v podjetniškem smislu, kot se je že mnogokrat izkazalo, težko dosegljiva.

Na to nas opozarja dejstvo, da je bilo v Sloveniji v lanskem in letošnjem letu ustanovljeno nekaj tisoč podjetij (op. d.o.o.), ki pa obstajajo le na papirju.

Posojilo običajno najamemo katerikoli dan v mesecu. Pogodbeno je ta dan definiran kot dan porabe posojila. Banka posojilo prenese v odplačilo zadnjega dne v mesecu (računalniški programi izračuna mesečnih anuitet so narejeni kot da bi posojilo najeli zadnjega dne v mesecu). Od dneva porabe posojila do prenosa v odplačilo banki pripadajo obresti in vam jih tudi izračuna. Rečemo jim interkalarne obresti (praviloma rast drobnoprodajnih cen preteklega meseca) in realnih obresti (profit banke). Dolžni smo jih plačati zadnjega dne v mesecu, vendar jih banka zahteva že pri predaji zahtevka za posojilo. Obresti torej plačamo preden smo sploh dobili posojilo. Banki plačamo več kot ji pripada, preveč plačani znesek izračunamo po formuli:

interkalarne obresti *
interkalarne obresti

glavnica

Znesek narašča z inflacijo. Pri 20% mesečni inflaciji smo lahko nategnjeni do 4%. Pri 100% mesečni inflaciji in najemu posojila takoj na začetku meseca pride do absurda, da plačamo interkalarne obresti večje od zneska posojila, pa še prej kot posojilo sploh dobimo.

Sprva smo tekst hoteli nasloviti »Ljubljanska banka krade!«, vendar smo si premislili. Banka najbrž ima formalno pravno kritje v bančnem sklepu o obrestovanju, vendar moralnega kritja tega početja ni. Banka izkorišča stisko in nepoučenost posojiljemalcev. Zato ji gledamo pod prste. Banka dobi izredni dohodek na naš račun, tudi zato ker nam delodajalec odteguje mesečne anuitete prej kot je pogodbeno določeno (zadnjega dne v mesecu). Zato posojiljemalec praviloma preplača najeto posojilo, preveč plačani znesek mogoče dobi povrnen, vendar neobrestovan in z zamudo. Temu se izognete če dokončno odplačilo posojila opravite sami (znesek vam bodo povedali v banki, če najdete dovolj strokovnega delavca, ki bo to znal izračunati), delodajalec pa ne bo nakazal zadnje anuitete če mu predložite položno, da je posojilo likvidirano. Opazili boste da ste veliko prihranili!

Z veseljem vam sporočamo, da je v Ljutomeru Ljubljanska banka dobila težko pričakovano konkurenco. Ta začasno obratuje v prostorih bivše HKS Prlekija. Ime ji je »Slovenska investicijska banka«. Pričakujemo da nas bodo manj nategovali, ker jim ni potrebno sanirati grehov iz preteklosti.

Splačalo se bo postati njihov varčevalec.

LEON FILIPIČ

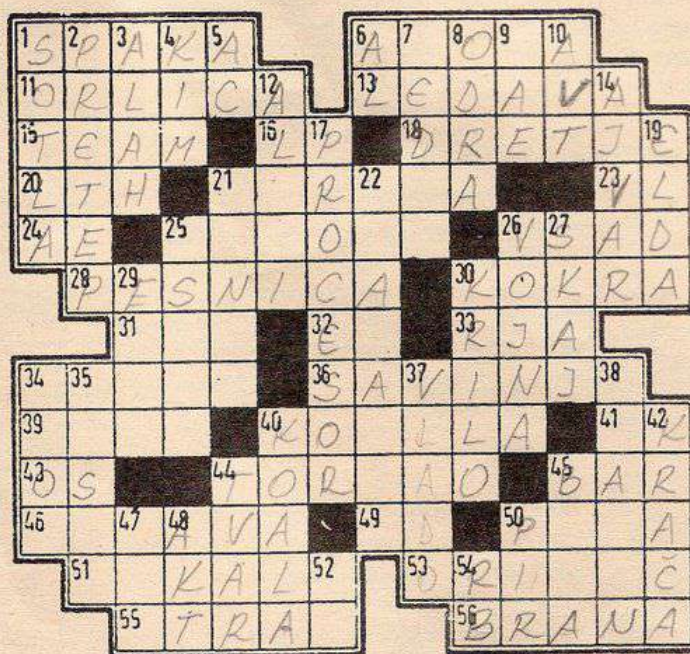
(nadaljevanje v naslednji številki)

IBN TOP

NAGRADNA KRIŽANKA

"SLOVENSKE REKE"

V križanko je uvrščenih osem slovenskih rek. Za njih ne dajemo posebnih opisov, saj jih boste odkrili z rešitvijo besed, s katerimi se križajo. V pomoč morda še to - vse reke, razen ene, so levi pritoki drugih rek.

56. kmetijsko ordje za rahlanje zemlje.

Navpično: 1. glej uvod, 2. ravs, 3. bog pri muslimanih, 4. ime ameriške filmske igralk

Basinger, 5. kemijski znak za aktinij, 6. kemijski znak za aluminij, 7. sodobni švedski operni pevec (Nicolai), 8. reka med Poljsko in Nemčijo, 9. angleški polarni raziskovalec (John), 10. pri športu žoga izven igrišča, 12. staro iransko plemo, 14. vrsta mešane solate, 17. del računalnika, v katerem se obdelujejo podatki, 19. ime slovenske pevke zabavne glasbe Viler, 21. stoti del angleškega funta, 22. ime in priimek hrvaške gledališke in filmske igralk (Potovanje na kraj nesreče, Hiša, Skrivnost Nikole Tesle), 25. položaj v jogi, ugoden za meditacijo, 26. oborožen spopad velikih razmere, 27. umetno usnje, 29. hrvaška gledališka in filmska igralka (Nina), 30. žensko oblačilo, 34. naslovni junak Trdinove novele (... in Zman), 35. ime slovenskega filmskega igralca Softiča, 37. domače moško ime, 38. gorovje v Burmi, 40. avstralski medvedek vrečar, 42. spodnji del noge pri prašiču, 44. snov, materija, 45. glej uvod, 47. del telesa tik pod prsnim košem, 48. podoba golega telesa, 50. gostija, 52. medmet olajšanja, 54. kemijski znak za rubidij.

Miran Koritnik

NAGRADNI RAZPIS

Med reševalce s pravilnimi rešitvami nagradne križanke bo žreb razdelil pet nagrad:

1. nagrada: 1000 SLT
2. nagrada: dve prosti mesti v prleškem avtobusu - 50 PRLEKOV NA TRIGLAV
3. nagrada: 2 vstopnici za kopanje v TK Banovci (kopanje, savna)
4. nagrada: glasbena kaset
5. nagrada: trimesečna naročnina na časopis KLOPOTEC

Rešitve so lahko vpisane v originalno stran časopisa ali prepisane oz. prerisane, vsekakor pa jim mora biti priložen originalni kupon te strani. Pošljite jih ali pa osebno prinesite na uredništvo časopisa - Prešernova 7, 69240 Ljutomer (zgradba Prlekije, 2. nadstropje). Na pisemski ovitek napišite NAGRADNA KRIŽANKA ŠT.2.

KLOPOTEC

KUPON ŠT. 2

IME IN PRIIMEK: _____

NASLOV: _____

KAKO REŠUJEMO REBUSE

Vejica ali več vejic pred ali za narisanim pojmom ali predmetom pomeni, da je potrebno toliko črk kot je vejic, na začetku ali na koncu besede izpustiti.

Pri navadnem rebusu odvzetih črk ne uporabimo več, medtem ko jih pri rarebusu priključimo po istem vrstnem redu, kot so odpadle, na koncu vseh pojmov, pri rebusoidu pa takoj za vsakim pojmom posebej. Če so oklepaji pod posameznim pojmom, veljajo številke za črke tistega pojma, če pa so vse številke nekako na sredini rebusa, pomenijo zaporedje črk iz cele kombinacije.

Pri palidromnem (povratnem) rebusu (rarebusu, rebusoidu) rešujemo posamezne sestavine na običajen način, potem pa vse skupaj preberemo nazaj.

Bistvo rebusa v stripu je glagolsko dejanje, ki ga ni mogoče ponazoriti samo z eno sličico, ker se dejanje razvija v več fazah.

RAREBUS

(Miran Koritnik)

ERAZEM

SLOVENSKO POPOTNIŠKO DRUŠTVO
LJUBLJANA, KERSNIKOVA 4
VAM PREDSTAVLJA:

Kaj je AU PAIR?

Dekleta, ki so med 17 in 27 letom starosti, samska in brez otrok, in ki bi šle v Anglijo na izpopolnjevanje angleščine, ponavadi živijo pri družinah, ki jim nudijo namestitev, hrano...

Pri družinah dekleta pomagajo pri delu v gospodinjstvu (pranje perila, likanje, pospravljanje), vendar ne več kot 5-6 ur dnevno. Nekaj večerov v tednu je namenjeno čuvanju otrok, vsaj en dan v tednu pa ima dekleta popolnoma zase. Družine nudijo dekletom sobo, hrano in žepnino.

Žepnina:

Na teden dobiš 30-35 funtov žepnine. Višina žepnine je odvisna od dela in tudi od družine same.

Namestitev:

Vsaka Au-pair ima svojo sobo. Družina pričakuje, da boš živela, jedla, delala in preživela svoj čas z njimi.

Agencija, s katero sodelujemo, namesti največ deklet na jug Anglije in obrobje Londona.

K družini lahko prideš kadarkoli v letu. Večina družin si želi, da bi dekleta ostala pri njih vsaj 6 mesecev, po možnosti tudi leto.

Zdravstveno zavarovanje:

Veljaven potni list in zdravstvena izkaznica ti po meddržavnem sporazumu zagotavljata brezplačno zdravniško pomoč, storitveni stroški pa se plačujejo za pregled oči, zobozdravstvene usluge, recepte...

Pouk angleščine:

Po vsej Angliji obstajajo šole, ki organizirajo tečaj angleščine. Družina, pri kateri boš nastanjena, ti bo povedala, kje se vipišeš na tečaj, kje so ti tečaji boljši in cenejši.

Potovanje v Anglijo:

Au-pair so si same dolžne plačati povratno vozovnico. To lahko kupiš tudi pri nas, zagotavljamo ti vozovnico po najugodnejši ceni. Na pot moraš vzeti veljaven potni list, vsaj 100 funtov za vsak primer in povabilno pismo, ki ga dobiš pri nas.

Težave:

Če dekleta želi zapustiti družino, ji agencija poišče novo družino. Vsako dekleta dobi naslov agencije v Angliji, s katero sodelujemo.

Kako se prijaviš?

Ob prijavi v ERAZMU pazljivo izpolni prijavitni formular. Ko se prijaviš, moraš prinesiti vse dokumente iz seznama, ki sledi. Dokumenti morajo biti napisani v angleščini ali prevedeni v angleščino. In ne pozabi na fotografije, ki naj bodo z nasmehom ali na temo tvojega razgibanega življenja.

Kaj moraš prinesiti ob prijavi?

1. **Pet fotografij** - dve naj bosta velikosti 4x6 cm (z nasmehom, prosim), tri pa navadne fotografije iz tvojega življenja (s prijatelji, v tvoji sobi, s psom, konjem, s starši...)

2. **Življenjepis** - mora biti napisan v angleščini in se začne z »DEAR FAMILY«, napisan z roko (črno pisali). V njem napišeš nekaj o sebi, svojih hobijih, starših, bratih in sestrah, ljubljencih. Piši o tem, kaj pričakuješ od Anglije, izrazi svoje želje (tečaj angleščine...)

3. **Dve priporočilni pismi** - Napisani v angleščini. Pismo ti lahko napiše razrednik, profesor angleščine, kdo iz kluba, nikakor pa ne kdo iz tvoje družine.

4. **Zdravniško potrdilo** - Tega ti izda tvoj splošni zdravnik, ki napiše le, da si zdrava in sposobna delati. Če ti ga ne more napisati v angleščini, potrdilo prevedi sama (zadostuje: »She is healthy«).

5 **Plačilo stroškov** - O tem se pozanimaj v Erazmu. Stroški bodo nižji, če se boš ob prijavi včlanila v naše društvo (fotografija).

Želimo ti prijetno bivanje pri družini in veliko lepih dogodivščin.

ERAZEM

SPORED PRIREDITEV

LJUTOMER

7.3.1992 Ples za dan žena v hotelu Jeruzalem
10.3.1992 1. Kvaterni kramarski sejem v Ljutomeru
(informacije - Komunalno podjetje Ljutomer tel. 81-201)

OBREŽ

7.3.1992 Srečanje družinske kulture (informacije ZKO Ormož
tel.062/701-172)

BANOVCI

7.3.1992 Materinski večer v TK Banovci (informacije - TK Banovci tel.
069/87-070)

DISKOTEKE

Discoteka »DE LUHE« Grlava
Discoteka »Slovenija« Logarovci
Discoteka »Ambasada« Gornja Radgona

FRIZERSKI SALON SALON

"Irena"

Boste potrebovali pričesko za maturantski ples?
Želite bio trajno?

Pridite v frizerski salon "Irena", Prešernova 10
Ljutomer (tel. 81-810, 28-030)

Priporočamo se za obisk!

SADJE IN ZELENJAVA CENTER

Ormoška c. 2
69240 - LJUTOMER
Tel.: 069/82-098

OBČINSKA GASILSKA ZVEZA LJUTOMER sporoča javnosti: VAŽNO OBVESTILO

Preventivna dejavnost in vedenje vseh nas je temeljnega pomena za preprečevanje požarnih nevarnosti. Pomladna čiščenja prinašajo veliko lahkovnetljivih materialov, katerih kurjenje na prostem lahko povzroči požare.

KAJ MORAMO VEDETI O KURJENJU NA PROSTEM

- ne sme biti vetra
- ogenj mora biti oddaljen najmanj 10 metrov od zgradb
- od lahkovnetljivih snovi (kopice sena, suha trava, gozd) 100 metrov
- ogenj mora biti pod nadzorstvom
- površinsko kurjenje ni dovoljeno (suha trava, podrast, grmovje)
- po senčenem zaletu je kurjenje strogo prepovedano
- žarišče moramo zapustiti popolnoma pogaseno

PROSIMO, DA TA NAVODILA UPOŠTEVATE!

V kolikor boste povzročili nevarnost ali požar (travniski, gozdni, drugi) boste kazensko odgovarjali, prav tako pa nosili vse stroške gasilske intervencije. ŠTAB OPERATIVE OBČINSKE GASILSKE ZVEZE

GLASOVNICA

Moj predlog za ime Neodvisnega časopisa Prlekije je:

1. _____
2. _____
3. _____

Pošilja (ime in priimek): _____

Polni naslov: _____

VARNOST

NAROČILNICA

Spodaj podpisani se do preklica naročam na neodvisni časopis Prlekije "KLOPOTEC". Trimesečno naročnino (6 števil) bom poravnal - a po prejemu položnice. Naročilnico pošljite na naslov: KLOPOTEC, Prešernova 7, 69240 Ljutomer.

ŠTEVILO IZVODOV: _____

IME IN PRIIMEK: _____

POLNI NASLOV: _____

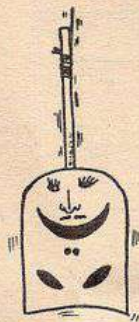
Lastnoročni podpis: _____

REŠITEV PROBLEMA

1

2

quino

NEKOČ IN DANES

ČEMU LJUDJE PIJEJO?

Pijejo, ker hočejo druge posnemati!
 Pijejo, ker jim je dolgčas!
 Pijejo za kratek čas!
 Pijejo, kadar se ločijo!
 Pijejo, kadar se snidejo!
 Pijejo, kadar so lačni, da potolažijo lakoto!
 Pijejo, kadar so siti, da boljše prebavijo!
 Pijejo, kadar je mraz, da se ogrejejo!
 Pijejo v vročini, da se ohladi!
 Pijejo, kadar so zaspani, da bi si odgnali spanje!
 Pijejo, kadar nimajo spanja, da bi zaspali!
 Pijejo, kadar so žalostni, da bi postali veseli!
 Pijejo, kadar so veseli, da bi ostali veseli!
 Pijejo, kadar obhajajo krst!
 Pijejo, kadar koga spremijo k zadnjemu počitku!
 Pijejo, kadar slavijo obletnico, 10 letnico, 25 letnico, 50 letnico, 100 letnico, itd.!

Pijejo, ker imajo dosti denarja!
 Pijejo, ker je draginja, da bi draginjo pregnali!
 Pijejo, pijejo, pijejo, ...

Je sploh čudno, da imamo žalostne in revne ljudi, ter da še kdo umrje, ko je vendar vsakomur na razpolago univerzalno sredstvo - alkohol!

(Objavil PREROD, Glasnik za gojitev treznosti in npravno povzdigo naroda (št. 12), v Ljubljani, leta 1924.)

SLOVENSKE NE-RODNE

Delo je ustvarilo človeka. Jana pa žensko.

Kdor prvi v mlin pride, prvi zve za podražitev moke.

Jabolko ne pade daleč od debelega črevesa.

Roka roko umiva, obe pa obraz - celo uro pred koncem delovnega časa.

Če ste nizko padli, še ne pomeni, da ste kdaj visoko letali.

V šoli nas učijo materinega jezika. Očetovih kletvic se naučimo sami.

Kar se Janezek nauči, to Micika že ve.

Knjiga je človekova najboljša prijateljica. Pa najdražja tudi.

Piši kot govoriš. Bral tako ne bo nihče.

V vinu je resnica. Pa cukr in voda tud'.

(neposredni proizvajalec)

Miran Koritnik

F A Š E N K V L O T M E R K I

Foto:
Slobodan Genov
Bojan Pintarič

